INTERNAL QUALITY ASSURANCE CELL (IQAC)
Katahguri College
Tuktuki, Nagaon, Assam- PIN-782123
Email:- iqackatahguricollege@gmail.com/katahguricollege@gmail.com
Website:https://katahguricollege.org.in

Ref. No...............

Date...................

CRITERIA-2

TEACHING-LEARNING AND EVALUTION.

2.3 Teaching Learning Process.

2.3.1. Student centric methods, such as experiential learning, participative learning and problem-solving methodologies are used for enhancing learning experiences and teachers use ICT-enabled tools including online resources for effective teaching and learning.

- **Other relevant documents- Project Evaluation/ Acknowledgement/ Certified copy, Online Classes, Enrolment list of certificate courses/ Attendance register, remedial classes attendance, NSS, report of Workshop on Yoga, etc.**

Coordinator, IQAC
Katahguri College

Percentage of the students undertaking project work/field work/internship (data for the latest completed academic year)

Program Name	Program code	Name of the Course that include expreriential learning through project work/Field work/Internship	Course Code	Years of offering	Name of the students Course on experiential learning through project work/field work/internship
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	ABIDA KHATUN
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	ABU BAKKAR SIDDIQUE
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	ALIMA KHATUN
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	ASHIQUL ALAM
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	DILRUBA KHANAM
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	INTAZUL ISLAM
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	JUNMONI SAIKIA
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	MAHMUDUL AHMED
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	MAHMUDA BEGUM
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	MARJINA BEGUM
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	MOFIZ UDDIN
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	MUSTAQ HUSSAIN
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	PARBIN SULTANA
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	PARBIN SULTANA
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	RABBUL HUSSAIN
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	SAHIDA KHATUN
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	SAMSUN NEHAR
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	SEEMA KUMARI RAM
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	SEMIMA BEGUM
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	TASLIMA KHATUN
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	WAHIDUR RAHMAN
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	ZAKARIA ANSARY
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	ALPANA BEGUM
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	RUKIA KHATUN
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	RAJBENA BEGUM
B.A	B.A(POL)	BA Political Science		2022-2023	ALIJA KHATUN

Principal
Kathiatoli College

B.A	B.A(POL)	B.A Political Science		2022-2023	RABBANI KHATUN
B.A	B.A(POL)	B.A Political Science		2022-2023	WAHIDA KHATUN
B.A	B.A(POL)	B.A Political Science		2022-2023	JESMIN SULTANA
B.A	B.A(POL)	B.A Political Science		2022-2023	REHENA KHATUN
B.A	B.A(POL)	B.A Political Science		2022-2023	TASLIMA KHATUN
B.A	B.A(POL)	B.A Political Science		2022-2023	SHANAZ KHANAM
B.A	B.A(POL)	B.A Political Science		2022-2023	AKTARA ALAMGIR
B.A	B.A(POL)	B.A Political Science		2022-2023	FARSIARA SULTANA
B.A	B.A(POL)	B.A Political Science		2022-2023	FAHMIDHA SHAMIM
B.A	B.A(POL)	B.A. Assamese		2022-2023	HAMIDUL ISLAM
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	SHAMIMA RIJUWANA
B.A	B.A(POL)	B.A. Assamese		2022-2023	BILKIS AHMED
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	HASAN SAHNAJI
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	JUNMONI BEGUM
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	FARJINA KHATUN
B.A	B.A(POL)	B.A Political Science		2022-2023	JUWENAS AKTARA BHUYAN
B.A	B.A(POL)	B.A. Regular		2022-2023	JIBANARA KHATUN
B.A	B.A(POL)	B.A Regular		2022-2023	FARIDA KHATUN
B.A	B.A(POL)	B.A Regular		2022-2023	RUKSANA BEGUM
B.A	B.A (POL)	B.A Regular		2022-2023	RUFANA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	ASHIK JAMAL BUL BUL
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	FURKAN ALI
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	HASINA BEGUM
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	HASINA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	IKRANA BEGUM
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	JESMIN SULTANA
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MAIN UDDIN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MASHUD ALMAMUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MASMINA BEGUM
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MASUMA AKTARA
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MAZHARUL ISLAM
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MONIMA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MOUSUMI BEGUM

Principal
Kalahguri College

B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	NARJIA BEAUTY
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	NARJIN SULTANA
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	NASIMA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	NAZNI BHUYAN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	PURNIMA BEGUM
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	RADIQUL ANSARI
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	REBINA BEGUM
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	RUMA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	ROHIMA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	ROSHIDUL ISLAM
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	ROKSANA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	SABIQUN NEHAR
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	SALMA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	SELIMA AKTARA BHUYAN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	SULTANA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	SUMAIA BEGUM
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	TASLIMA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	UMMA HABIBA
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	UMMA SALMA
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	AFRUJA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MUKSIDUL HOQUE
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	TASLIMA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	REBINA BEGUM
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	SABIKUN NEHAR
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	SUHAIL UDDIN RABBANI
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	ABIDA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	AFSANA BEGUM
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	AKTARA BEGUM
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	ALOM HUSSIN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	AMENA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	ARIFA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	ASHIQUL ISLAM
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	ASMA KHATUN

Principal
Kalaguri College

B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	BULBUL HUSSAIN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	DILDAR HUSSAIN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	EKBAL HUSSAIN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	ELIAS ALOM
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	ELIMA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	ESUFA SALMA
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	FARGINA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	FATEMA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	FIROJ SAHNUR AHMED
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	GOHIN KALITA
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	GUL NAHAR
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	HALIMA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	HIRAK JYOTI BORA
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	JAHANGIR ALAM
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	JUANA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MAHMUDA HASSAN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MASUMA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MASUMA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MEHDI ALAM ANSARI
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MEHJEBIN AHMED
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MINKUN AHMED
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MOUSUMI BEGUM
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MOUSUMI BEGUM
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MUBASIRA BEGUM
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MUJAHIDUL ISLAM
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MUJAMMAL HUSSAIN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MUSFIA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MUSHARAF ALOM
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MUSTAFIJUR RAHMAN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	MUSTAK AHMED
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	NAJBIR AHMED
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	NIJAM UDDIN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	OMMAY SALMA

Principal
Kalaiguri College

B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	RAJA SOMIM UDDIN SARKAR
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	RAJIBUL HOQUE
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	RAYHANA SULTANA
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	REZMINA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	RUHUL AMIN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	RUKHSANA FARDUSSI
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	RUNA LAILA
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	RUPSANA BEGUM
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	SABINA NASRIN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	SALMA ALI
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	SARIFA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	SELIMA KHATUN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	SHAHBAAZ KHAN
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	SUHAIL AKTAR
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	SULAIMAN ALI
B.A	B.A. (HISTORY)	B.A.(Honours)		2022-2023	TASLIMA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	ALPINA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	ANSARUL ISLAM
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	ASPIYARA SULTANA
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	EJAHARUL ISLAM
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	ISMITARA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	MAFRUZA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	MAJAHARUL ISLAM
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	MD YAHIA
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	PROBINA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	RASMA BEGUM
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	ROJINA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	RUKIA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	SABIR HUSSAIN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	SALMA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	SUJAIN SULTANA
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	ASPIYARA SULTANA
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	EJAHARUL ISLAM

Principal
Katanguri College

B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	FARJINA BEGUM
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	ISMITARA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	PROBINA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	RASMA BEGUM
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	ROJINA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	RUKIA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	SALMA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	SUJAIN SULTANA
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	MAJAHARUL ISLAM
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	HASINA WAHID
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	ALPINA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	MD YAHIA
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	MAFRUJA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	SABIR HUSSAIN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	ANSARUL ISLAM
B.A	B.A. ASSAMESE	Honours Pol.Science		2022-2023	AKLIMA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	Honours Education		2022-2023	ASHIKA AKTARA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	Honours Education		2022-2023	FIRUJ ALI
B.A	B.A. ASSAMESE	Honours Pol.Science		2022-2023	JARIN ANJUM
B.A	B.A. ASSAMESE	Honours philosophy		2022-2023	MOMTAZ BEGUM
B.A	B.A. ASSAMESE	Honours Pol.Science		2022-2023	MUKUN NEHAR CHOUDHURY
B.A	B.A. ASSAMESE	Honours Education		2022-2023	NAJLIN AHMED
B.A	B.A. ASSAMESE	Honours Education		2022-2023	SADIQUR RAHMAN
B.A	B.A. ASSAMESE	Honours Assamese		2022-2023	SULTANA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	Honours Philosophy		2022-2023	TASLIMA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	PARTHA PRATIM SAIKIA
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	MOMTAZ BEGUM
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	AFSANA AKTARA
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	ASIA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	APSANA BEGUM
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	ARJUDA AHMED
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	ASHADUL HOQUE
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	ASADUZ ZAMAN

Principal
Kalaiguri College

B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	ASHIK ALAM
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	ASHIQUR RAHMAN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	ASHIK ULLAH
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	ASMA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	BISHTI MEDHI
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	ENAMUL HUSSAIN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	FARHAD ULLAH
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	HAJLINA SULTANA
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	IKBAL HUSSAIN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	JUBAI AHMED
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	JUYAL AHMED
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	KHAIRUN NESSA
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	MANSURUL HOQUE MAZIDI
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	MARINA SULTAN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	MASUMA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	AZIZUL HOQUE
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	WAJUDUR RAHMAN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	MIJANUR RAHMAN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	MONJURUL HASSAN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	MUSHAHIDUL KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	NARGIS SULTANA
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	RAJMINA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	RAKIB ALOM
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	REKIB ALI
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	RIBBUL ISLAM
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	RIJUWANA NASRIN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	RISMA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	RUKSANA AHMED
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	RUPA BEGUM
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	SALMAN KHURSHED KHAN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	SHORIFA KHATUN
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	RABBUL ISLAM
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	TAFAJUL ALOM

Principal

B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	TOUFIK AHSAN AKRAM
B.A	B.A. ASSAMESE	B.A. Regular		2022-2023	YAHIA AHMED
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	BED PRAKASH BORA
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	EJAHARUL ISLAM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	MD YAHIA
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	RATUL ISLAM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	SABIR HUSSAIN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	MAHBUBA BEGUM
B.A	EDN	B.A (HONOURS)		2022-2023	ARIFUL ISLAM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	BENARZI KHATUN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	BILKIS ANSARY
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	HALIMA KHATUN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	JAHIRUL ISLAM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	MASUMA KHATUN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	MASUMA ANSARY
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	MERAZUL ISLAM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	MONIRUL ISLAM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	MUKINUR RAHMAN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	NAZIRUL ISLAM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	NAZMOON SULTANA
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	NUFAIL AHMED
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	ROSHIDUL ISLAM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	RUPSANA BEGUM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	SHORIFUL ISLAM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	TASLIMA BEGUM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	ALIA BEGUM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	AFTAB UDDIN AHMED
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	AJIBUR RAHMAN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	ALIM UDDIN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	ALIZA BEGUM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	ANZUMA BEGUM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	ANUPAM DAS
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	ARCHANA AHMED

Principal
Katahguri College

B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	ASMATUN NAHAR
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	BISWAJIT SAIKIA
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	EMDADUL HUSSAIN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	ENEMAI MAHELA
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	EUNUS ALI
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	FAIZUNARA BEGUM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	FAKAR UDDIN ALI AHMED
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	FARIDA YESMIN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	FARUK ABDULLAH BORBHUYAN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	FATIMA BEGUM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	FAKHRUL ISLAM LASKAR
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	GULAM MOULA
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	GULAPI DEKA
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	HABIBA SULTANA
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	HAFIZA BEGUM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	JAKIR HUSSAIN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	JARBINA FIRDUSI
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	JITUMONI KALITA
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	JAINAL ABDIN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	KAMRUL ISLAM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	KONGKAN BORA
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	KULSUM BEGUM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	MANUARA BEGUM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	MARZIN KHATUN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	MAZIDA KHATUN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	ABU BAKKAR SIDDIQUE
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	ANISUR RAHMAN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	ASHIK ULLAH
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	AZIZUR RAHMAN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	FORKUL ISLAM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	GAZIBUR RAHMAN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	HABIZUL HOQUE
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	KARAMOT ALI

Principal
Katahguri College

B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	MANNAS ALI
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	RIAZ UDDIN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	SURUZ ALI
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	MINAKHI SAIKIA
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	MINARA BEGUM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	MOMTAZ BEGUM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	MOZIDA BEGUM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	MUKSIDUL ISLAM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	MUKSUDUR RAHMAN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	MUZIBUR RAHMAN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	NAJUMA AHMED
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	NANDITA KALITA
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	NOBIJAN NESSA
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	NURUZ ZAMAN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	PARBIN SULTANA
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	PARBIN SULTANA
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	RAHIMA AHMED
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	RAHIMA BEGUM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	RAJUWA TAHMINA
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	RAKIB UDDIN AHMED
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	RANJIT BORA
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	RANU BASUMATARY
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	RAJIA ALOM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	ROWSANARA BEGUM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	RUHUL AMIN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	RUPSIKA SAIKIA
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	SABINA YESMIN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	SAHIDA KHATUN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	SALEHA KHATUN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	SALMA KHATUN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	SALMA KHANAM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	SAMSUL ALAM CHOUDHURY
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	SAMSUN NEHAR AHMED

Principal
Kalaiguri College
Nagaon (Assam)

B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	SHAHIDA KHATUN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	SHARIFA BEGUM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	SHARUKH AHMED
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	SHIRIA AHMED
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	TASLIMA KHATUN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	UMARB FARUKUE
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	WAHIDA BEGUM
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	YAR HUSSAIN
B.A	EDN	B.A GENERAL		2022-2023	ZINNAT ALI
B.A	EDN	B.A. (HONOURS)		2022-2023	MONTAZ BEGUM
B.A	EDN	B.A. (HONOURS)		2022-2023	ANCHARUL ISLAM
B.A	EDN	B.A. (HONOURS)		2022-2023	JERIFA WAHID
B.A	EDN	B.A. (HONOURS)		2022-2023	KHUDEZA KHATUN
B.A	EDN	B.A. (HONOURS)		2022-2023	MASUMA KHATUN
B.A	EDN	B.A. (HONOURS)		2022-2023	WAHIDULLAH BAHAR
B.A	EDN	B.A.(EDN) GENERAL		2022-2023	ANCHARUL ISLAM
B.A	EDN	B.A.(EDN) GENERAL		2022-2023	JERIFA WAHID
B.A	EDN	B.A. GENERAL		2022-2023	KHUDEZA KHATUN
B.A	EDN	B.A. GENERAL		2022-2023	MASUMA KHATUN
B.A	EDN	B.A. GENERAL		2022-2023	WAHIDULLAH BAHAR
B.A	EDN	B.A. GENERAL		2022-2023	KULSUMA BEGUM
B.A	EDN	B.A. GENERAL		2022-2023	ROWSHANARA BEGUM
B.A	EDN	B.A. (HONOURS)		2022-2023	MOMTAZ BEGUM
B.A	EDN	B.A. GENERAL		2022-2023	BED PRAKASH BORA
B.A	EDN	B.A. GENERAL		2022-2023	MERAZUL ISLAM
B.A	EDN	B.A. GENERAL		2022-2023	ATABUR RAHMAN

Principal
Katahguri College
Hojai (Assam)

KATAHGURI COLLEGE

NAGAON: ASSAM

A Project Report

For

Skill Enhancement Course (SEC)

ON

TOPIC: 1. GENDER DISCRIMINATION AND ITS REMEDIES

Submitted To:

Shahidul Islam

Submitted By:

Alpana Begum

Sub: Political Science

Paper: Conflict and peace Building

B.A. 6th Semester

Roll No: UA-191-312-0021

Session: 2022-23

ACKNOWLEDGEMENT

I would like express my special thanks of gratitude to Shahidul Islam Assistant Professor for her able guidance and support in completing my project.

I would also like to extend my gratitude to the Head of The Department Muzammil Hussain Khandaker for providing me with all the facility the was required.

Alpana Begum

Sub: Political Science

Paper: Conflict and peace Building

B.A. 6th Semester

Roll No: UA-191-312-0021

Session: 2022-23

Certificate of Head of the Department

This is to certify that Alpana Begum of 6th Semester has completed her Political Science Project title 1. GENDER DISCRIMINATION AND ITS REMEDIES.

Under the guidance of Shahidul Islam for the academic session 2022 2023. The student has been found to be dedicated throughout her Project work and completed her work within the allotted timeframe without missing any important details from the Project.

It is only certified that this project is the individual work of the student and can be submitted for evaluation.

Signature of Head of the Department

HOD/Asstt. Prof.
Department
Political Science
Katahguri College

Alpana Begum
Student's Signature

Date:

Place: Katahguri College

Certificate of Guide

This is to certify that the contents of this project submitted by Alpana Begum of B. A. 6th Semester for the subject Political Science SEC Paper Code- POL SE-6014 is her genuine work submitted to Katahguri College for fulfillment of the requirements for B.A. 6th Semester Exam. The project has been completed under my the guidance and Supervision.

Alpana Begum has been working on the project sincerely from beginning to competition of project work. I certify that the project is up to my expectation and can be submitted for evaluation.

Guides Signature

Date:

Place:

Declaration by the Student

I would like to express my gratitude to Shahidul Islam of Katahguri College for her support and guidance towards the completion of my project titled

1. GENDER DISCRIMINATION AND ITS REMEDIES.

I would like to express my special thanks to my guide Shahidul Islam. Her time and efforts. She spared throughout the year. Due to her useful advice and suggestion were really helpful to me during the project's completion in this aspect. I am eternally great full to her.

I would like to acknowledge that this project had been completed entirely and is original.

Alpana Begum
Students Signature

Date:

Place: Katahguri

Institution Name : Katahguri College
Students Name : Alpana Begum
B.A. 6th Semester
Roll No : UA-191-312-0021
Session : 2022-2023

KATAHGURI COLLEGE

UNDER GAUHATI UNIVERSITY

PROJECT REPORT

Topic: Conflict and Peace Building

Organized by the Department of Political Science

Skill Enhancement Course (SEC), Paper Code – POL-SE-6014

Submitted By –

Name ...Alpana Begum........

Class – B.A.- 6th Semester, Class Roll No -.......................

Sub – Political Science (SEC)

G.U. Roll No -...UA-191-312-0021

Session – 2022 – 2023.

Internal Evaluator (Name & Sign.).... Dr. Shahidul Islam.

External Evaluator (Name & Sign.) .... Dipankar Borah

Marks obtained (Project Report) – 25

Marks obtained (VIVA Exam.) - 18

Total Marks obtained out of 50 = 43

KATAHGURI COLLEGE

Nagaon :: Assam

SESSION : 2022-2023

PROJECT

ON

POLITICAL SCIENCE (POL-SE-6014)

"Conflict and Peace Building"

Submited by

Name : ALPANA BEGUM

Class : BA (CBCS) 6th Sem

Class Roll No :

Gu Roll No : UA-191-312-0021

Subject : POLITICAL SCIENCE (SEC)

Paper Cod : POL-SEC-6014

Session : 2022-23

১/ লিংগভিত্তিক সংঘাত বা বৈষম্য কি? ইয়াৰ বিভিন্ন ক্ষেত্ৰ বা কাৰকবোৰ, ধাৰণা আৰু প্ৰতিৰোধৰ সমাধান সম্পৰ্কে এক প্ৰতিবেদন প্ৰস্তুত কৰা।

উত্তৰ :- লিংগ ভিত্তিক সংঘাত বা বৈষম্য (Gender Discrimination বা Gender Bias) হৈছে সামাজিকভাৱে নিৰ্মিত লিংগৰ ভূমিকাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি কৰা যিকোনো পাৰ্থক্য, আৰু প্ৰতিবন্ধকতা যি ব্যক্তি এজনক সম্পূৰ্ণ মানৱ অধিকাৰ উপভোগ কৰাত বাধা দিয়ে। কিছু সামাজিক বিজ্ঞানীৰ মতে ই এক সামাজিক প্ৰক্ৰিয়া যাৰ দ্বাৰা পুৰুষ আৰু মহিলাক সমান বুলি বিবেচনা কৰা নহয়। গৱেষণাৰ ফলাফলৰ পৰা দেখা গৈছে যে এক ব্যাপকভাৱে গ্ৰহণ কৰা সাংস্কৃতিক বিশ্বাস হৈছে যে পুৰুষসকল বহুতো কাৰ্যকলাপত মহিলাতকৈ অধিক সামাজিকভাৱে মূল্যবান আৰু অধিক সক্ষম। লিংগ বৈষম্য জীৱ-বিজ্ঞান, মনোবিজ্ঞান, বা সাংস্কৃতিক নিয়মৰ পাৰ্থক্যৰ পৰাও উদ্ভৱ হ'ব পাৰে। ইয়াৰ উপৰিও কিছুমান পাৰ্থক্য অনুভৱ আৰু ধাৰণাৰ ভিত্তিত, আৰু আনবোৰ সামাজিক ভিত্তিত নিৰ্মাণ কৰা দেখা যায়।

কিছু পণ্ডিতৰ মতে এই বৈষম্য লিংগৰ ভূমিকাৰ সৈতে সম্পৰ্কীয় আৰু এটা লিংগ অন্তনিহিতভাৱে আনটোৰ পৰা শ্ৰেষ্ঠ বুলিও কেতিয়াবা ধাৰণা কৰা হয়।

লিংগ বৈষম্যত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয় লিংগভেদে মত লিংগ পৰিচয়ৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি এজন মানুহৰ প্ৰতি বৈষম্যতা দেখুওৱা হয়। উদাহৰণ স্বৰূপে :— ভাৰতত পুৰুষ আৰু মহিলাৰ মাজৰ পাৰ্থক্যৰ ক্ষেত্ৰত দেখা যায় যে মহিলাৰ সতীত্বৰ ওপৰত পুৰুষতকৈ বেছি গুৰুত্ব দিয়া হয়। কৰ্মস্থানৰ অসমতাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিও লিংগ বৈষম্য নিৰ্ধাৰণ কৰা দেখা যায়। লিংগ ব্যৱধানৰ সূচক সমূহ চালে দেখা যায় যে মহিলাসকল পুৰুষতকৈ অধিক অসুবিধাজনক অৱস্থাত আছে। ২০১১ চনত বিশ্ব অৰ্থনৈতিক মঞ্চ (world Economic forum) এ প্ৰকাশ হোৱা বিশ্বব্যাপী লিংগ ব্যৱধান প্ৰতিবেদন অনুসৰি, ১৩৫ খন দেশৰ ভিতৰত →

ভাৰতে লিংগ ব্যৱধান সূচকত ১১৩-তম স্থান লাভ কৰিছিল। তেতিয়াৰ পৰা, ভাৰতৰ লিংগ ব্যৱধানৰ সূচক উন্নত হৈ- ২০১৬ চনত ১৩৬ খন দেশৰ ভিতৰত ১০৫ হৈছিল। গ্লোবেল জেণ্ডাৰ গেপ ৰিপৰ্ট (Global Gender Gap Report) সূচক চালে দেখা যায় যে লিংগ ভিত্তিক সাফল্যত ক্ষেত্ৰত ভাৰতৰ প্ৰদৰ্শন চীনৰ দৰে নিম্ন স্থানৰ। সাক্ষৰতা আৰু স্বাস্থ্যৰ ক্ষেত্ৰতো ভাৰতৰ মহিলা আৰু পুৰুষৰ অনুপাত চালে নিম্নস্থানৰ প্ৰদৰ্শন দেখা যায়। ২০১৩ চনত ১০১ স্থানত থকা ভাৰতৰ সামাজিক নম্বৰ ০.৬৫৫১ আছিল। আনহাতে তালিকাত শীৰ্ষস্থান লাভ কৰা দেশ "আইচলেণ্ড"। ইয়াৰ সামাজিক নম্বৰ আছিল ০.৮৭৩১।

২০০১ চনৰ লোকপিয়ল অনুসৰি ভাৰতৰ শিশুৰ লিংগ অনুপাত (০-৬ বছৰ) প্ৰতি ১০০০ ল'ৰাৰ বিপৰীতে মাত্ৰ ৯৩৩ জনী ছোৱালী। ২০১১ চনত এই অৱনতি আৰু নিম্নগামী হৈ প্ৰতি ১০০০ ল'ৰাৰ বিপৰীতে →

মাত্ৰ ৯১৮ জনী ছোৱালী হৈছিল। 2012 চনত মুকলি কৰা "ইউনিচেফ" (UNICEF) ৰ এক প্ৰতিবেদন অনুসৰি লিংগ বৈষম্যৰ ক্ষেত্ৰত ১২৫ খন দেশৰ ভিতৰত ভাৰত ৪১ তম স্থানত আছে। দেশসমূহৰ এই তথ্য অনুসৰি ভাৰতৰ 2011 চনৰ জনসংখ্যাৰ অনুপাত হৈছে 1000 পুৰুষৰ বিপৰীতে ৯৪০ গৰাকী মহিলা। লিংগ বৈষম্যৰ এই অনুপাত 2001 চনৰ পৰা 2011 লৈ হ্ৰাস হোৱা দেখা গৈছে। উল্লেখযোগ্য যে যদিও এই সূচকবোৰ বিশ্বব্যাপী অনুসৰণ কৰা হয়, কিছু পণ্ডিতে এই সূচকবোৰৰ শুদ্ধতা আৰু প্ৰাসংগিকতা বৈধতাৰ ওপৰত প্ৰশ্ন কৰে।

* লিংগ বৈষম্যৰ বিভিন্ন কাৰক সমূহ :-

লিংগ বৈষম্যৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত সমাজ আজিও বিভক্ত। এই লিংগ বৈষম্যৰ বহু বিধ কাৰণ আছে। তলত কাৰণ সমূহ আলোচনা কৰা হ'ল :—

১/ বংশৰ সুখ ৰক্ষা :— আমাৰ সমাজত প্ৰচলিত কথা হ'ল কন্যা সন্তান বংশ ৰক্ষা কৰিব নোৱাৰে। ফলস্বৰূপে এককালে মোলে পুত্ৰ সন্তানৰ আশাত বেছি সন্তান জন্ম দি থাকে আৰু ইয়াৰ লগত কন্যা সন্তানৰ প্ৰতি অৱহেলা বৃদ্ধি পায়। ফলস্বৰূপে সমাজত লিংগ বৈষম্য দেখা যায়।

২/ সামাজিক অসমতা বৃদ্ধি :— লিংগ বৈষম্যৰ ফলত দিনক দিনে সামাজিক অসমতা ক্ৰমাগতভাৱে বৃদ্ধি পাইছে। নাৰী-পুৰুষৰ দ্বন্দ্ব আজি বিশ্বব্যাপী প্ৰধান আলোচনাৰ বিষয় হিচাপে পৰিগণিত হৈছে।

৩/ উন্নয়ন ব্যাহত :— পৃথিৱীৰ মুঠ জনসংখ্যা অৰ্দ্ধেকেই হৈছে নাৰী। নাৰী সকলক অৱহেলা কৰি উন্নয়ন কৰ্মৰ পৰা দূৰত ৰখাৰ বাবে উন্নয়ন কৰ্ম আজি বিপন্নৰ সন্মুখীন হ'বলগীয়া হৈছে। যিমানেই নাৰী বৈষম্য বৃদ্ধি পাব, সিমানে উন্নয়নৰ কাম কাজত গতি হ্ৰাস হ'ব।

৪/ সামাজিক গতিশীলতা বৃদ্ধি নোপোৱা :-

নাৰী- পুৰুষৰ বৈষম্য বৃদ্ধিৰ লগে লগে সামাজিক গতিশীলতা হ্ৰাস পাইছে। বিশেষ কৰি তৃতীয় বিশ্বৰ উন্নয়নশীল দেশসমূহত এই লিংগ বৈষম্যে আজিও সমাজ স্থবিৰ কৰি ৰাখিছে।

৫/ সামাজিক কু- সংস্কাৰ বৃদ্ধি পোৱা :- লিংগ বৈষম্যৰ বৃদ্ধিয়ে বৰ্তমান মূল্যবোধ, সামাজিক কু-সংস্কাৰ বৃদ্ধিত সক্ৰিয় ভূমিকা পালন কৰি আহিছে, আৰু আজিও নাৰীক পৰ্দাৰ আঁৰত ৰাখি অন্ধকাৰৰ মাজলৈ ঠেলি দিয়া হৈছে।

৬/ নাৰী ক্ষমতায়ন নোহোৱা :- পুৰুষ শাসিত সমাজে নাৰীসকলক পণ্য বুলি ভাবে। নাৰীয়ে যে ক্ষমতা পালে সুন্দৰ সমাজ গঠনত সক্ৰিয় ভূমিকা পালন কৰিব পাৰে, সেয়া পুৰুষ শাসিত সমাজে পাহৰি আছে। ফলত নাৰী ক্ষমতায়ন নোহোৱাত

বাবে দিনক দিনে লিংগ বৈষম্যৰ প্ৰভাৱ আৰু বৃদ্ধি পাইছে।

* লিংগ বৈষম্যৰ প্ৰভাৱ সমূহ :– লিংগ বৈষম্য ল'ৰা আৰু পুৰুষসকলকো প্ৰভাৱিত কৰিব পাৰে। উদাহৰণ স্বৰূপে :– যেটা ল'ৰা মোতিয়া খেলিবলে গৈ দুখ পায় [ভাতিয়া] তাক কান্দিবলৈ মানা কৰা হয়। ইয়াৰ সাধাৰণ কাৰণ হ'ল যে ল'ৰা তাক পৰাজিত কথাৰ অনুমতি নিদিয়ে। এজন পুৰুষে "হোম মেকাৰ" হ'ব নোৱাৰে। এয়াও এক লিংগ বৈষম্য, বৈষম্যয়ে নাৰীৰ ওপৰত অত্যাধিক চাপ সৃষ্টি কৰে এই কাৰণেই নাৰীৰ বিৰুদ্ধে বৈষম্যৰ বিষয়ে মনযোগ দিয়াটো আৱশ্যকীয়।

পৃথিৱীৰ প্ৰায় সকলোবোৰ দেশৰ মহিলাসকলৰ মনত এক ধাৰণা গঢ়ি উঠিছে যে ৰাজনীতি হৈছে প্ৰাধানিক পুৰুষৰ বিষয়। ৰাজনৈতিক সমাজবিজ্ঞানৰ সমীক্ষাও এইদৰে →

-ভাৱেহে অৱমানিত হৈছে।

-ভাৰতৰ দৰে উদ্ধপদী, ঐতিহ্য-বাদী সমাজ ব্যৱস্থা, যিমান সম্পূৰ্ণ ৰক্ষণশীল সমাজ তেনে ব্যৱস্থাত ৰাজনীতিত মহিলা অংশগ্ৰহণ প্ৰক্ৰিয়া সম্পূৰ্ণ নহয়। ৰাজনীতিত অংশগ্ৰহণৰ আৰু মাত্ৰা বহু পৰিমাণে নাৰী-পুৰুষৰ পাৰ্থক্যৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত নিয়ন্ত্ৰিত আৰু নিৰ্ধাৰিত হয়। কিন্তু ভাৰতবৰ্ষৰ ক্ষেত্ৰত ইয়াৰ সম্পূৰ্ণ ব্যতিক্ৰমো হ'ব পাৰে। পৰাধীন ভাৰতবৰ্ষত সমগ্ৰ ভাৰত মহিলাসকলে জাতীয়তাবাদী আন্দোলন আৰু স্বাধীনতা আন্দোলনত অংশগ্ৰহণ কৰিছিল। ভাৰতৰ দৰে এখন তৃতীয় বিশ্বৰ ৰাষ্ট্ৰত মহিলাসকলে সম্পূৰ্ণ প্ৰতিকূল পৰিস্থিতিত বসবাস কৰে। প্ৰকৃত সক্ৰিয় ৰাজনীতিত মহিলাসকলে অংশগ্ৰহণ নকৰাৰ বহুতো কাৰণ আছে।

যেনে :- গৃহকৰ্মত আবদ্ধ ৰখাৰ পুৰুষতান্ত্ৰিক সমাজৰ নিয়ম, পৰ-নিৰ্ভৰশীলতা, অত্যধিকভাৱে ৰাজনৈতিক

সংযোগ সম্পৰ্কৰ অভাৱ, ৰাজনৈতিক ক্ষেত্ৰত অংশগ্ৰহণৰ সুযোগ-সুবিধাৰ অভাৱ আদি।

ভাৰতবৰ্ষৰ মহিলাসকলে ৰাজনীতিত অংশগ্ৰহণৰ ক্ষেত্ৰত অনাগ্ৰহী প্ৰাচ্য-পাশ্চাত্য প্ৰায় সকলো দিশতে একেই চিত্ৰ। আৰ্থ-সামাজিক স্থিতি-মানৰ উচ্চস্তৰত থকা মহিলা সকলো এই ক্ষেত্ৰত আগ্ৰহী নহয়। ভাৰতীয় সমাজৰ অধিকাংশ মহিলাই পুৰুষ-তান্ত্ৰিক সমাজৰ ইমান বছৰৰ প্ৰভাৱত নিজকে ঘৰৰ ভিতৰৰ কামত নিয়োজিত ৰাখিহে ভাল পায়। বাহিৰা পৃথিৱীৰ সমস্যাৰ পৰা মহিলাসকলক আঁতৰত ৰখাৰ এক স্বাভাৱিক প্ৰৱণতা আমাৰ সমাজ ব্যৱস্থাত পৰিলক্ষিত হয়। কিন্তু ভাৰতীয় সংবিধান বা বিধান মণ্ডলে ৰাজনৈতিক ক্ষেত্ৰত থকা এনে লিংগ বৈষম্য আঁতৰ কৰাৰ বাবে ভালেমান

ব্যৱস্থা হাতত লৈছে। সমতাৰ অধিকাৰ, স্বাধীনতাৰ অধিকাৰ আদি মৌলিক অধিকাৰৰ উপৰিও সংৰক্ষণ ব্যৱস্থাৰ জৰিয়তেও সংবিধানে লিংগ ন্যায় প্ৰতিষ্ঠাৰ বাবে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিছে। ভাৰতীয় সংসদে ৭৩ তম আৰু ৭৪ তম সংবিধান সংশোধনৰ জৰিয়তে পঞ্চায়তত মহিলাৰ বাবে ৩৩ শতাংশ আসন সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থা কৰিছে। কিন্তু সংসদত মহিলাৰ ৩৩ শতাংশ আসন সংৰক্ষণ বিধেয়ক এতিয়াও গৃহীত হোৱা নাই। পুৰুষতান্ত্ৰিক মানসিকতাই এক উদাহৰণ। আৰু ভাৰতবৰ্ষৰ ৰাজ্যিক বিধানসভা বা কেন্দ্ৰীয় সংসদত এতিয়াও মহিলাৰ অংশ গ্ৰহণ প্ৰতিজনক। বিভিন্ন ৰাজনৈতিক দলে নিৰ্বাচনৰ সময়ত যোগ্য মহিলাক প্ৰাৰ্থী প্ৰদানৰ ক্ষেত্ৰত আগ্ৰহ দেখুৱায়। কিন্তু ৰাজনৈতিক দিশত শক্তিশালী মহিলাসকলেও মহিলাৰ বাবে কোনো মোকলাই দিয়া নাই।

ৰাজনৈতিক ক্ষেত্ৰত নিৰ্ভৰতাৰ অধিকাৰ আদায় কৰিব লগা হ'লে মহিলাসকলৰ মানসিকতাৰো পৰিবৰ্তন হ'ব লাগিব। নিজৰ যোগ্যতা সন্মানৰ ভবিষ্যতে সংৰক্ষণৰ সহায় নোলোৱাকৈও মহিলাসকল ৰাজনৈতিক ক্ষেত্ৰত সক্ৰিয় হ'ব পাৰে।

* লিংগ বৈষম্য আৰু সমাজ ব্যৱস্থা :-

নাৰীৰ সমাৰ্থক হিচাপে স্ত্ৰী, ৰমনী, মহিলা, অংগনা, নিতম্বিনী, সুন্দৰী, কামিনী আদি প্ৰতিশব্দ ব্যৱহাৰ কৰা হয়। শিশু এটি জন্ম লৈ যেতিয়া এই পৃথিৱীখনক চিনিবলৈ শিকে, অনুভৱ কৰিবলৈ শিকে। কন্যা শিশু এগৰাকী যেতিয়া অলপ ডাঙৰ হৈ কৈশোৰ কাল পায় তেতিয়া লাহে লাহে তাইৰ বাবে বাহিৰৰ জগতখন আৰু সৰু হৈ যায়।

গতিকে আজিৰ নাৰী নিজকে অবলা, অক্ৰিয় বুলি ভাবি ঘৰৰ চাৰিবেৰৰ মাজত সোমাই থাকিলে ন'হব। নাৰী, নাৰী হিচাপে নহয় মানুহ হিচাপে নিজকে প্ৰতিষ্ঠিত কৰিব লাগিব। সমাজে বান্ধি দিয়া বান্ধোনৰ পৰা মুক্ত হৈ সমাজে তেওঁলোক স্বাধীনতা দিব এনে ধৰণৰ মানসিকতা এৰাই চলি নিজৰ প্ৰতিভাৰে, কৰ্মদক্ষতাৰে নিজকে সু-প্ৰতিষ্ঠিত কৰিব লাগিব।

~~নিজৰ~~ অধিকাৰ, স্বাধীনতা নিজৰ মৰ্যাদা নিজেই অৰ্জন কৰিব লাগিব। নাৰীয়ে নিজকে দুৰ্বল, পুৰুষৰ বশৱৰ্তী বুলি ভাবি থকাৰ মানসিকতা ত্যাগ কৰি সাহসী, আত্মবিশ্বাসী আৰু আত্মনিৰ্ভৰশীল হ'ব লাগিব।

* লিংগ বৈষম্যৰ পাৰ্থক্য :—

একৈশ শতিকাত আমি ভাৰতীয়সকলে ল'ৰা সন্তান জন্ম হ'লে উল্লাসিত হয়। কিন্তু ছোৱালী সন্তান জন্ম হ'লে বোবা নিচিনা হয়। আদিকালি দিনৰে পৰা বৰ্তমানলৈ ল'ৰা সন্তানৰ প্ৰতি আমাৰ ইমানে অন্ধ যে ল'ৰাৰ প্ৰতি থকা দুৰ্বলতাৰ বাবে ছোৱালী সন্তানক জন্মৰ পূৰ্বৰ বা জন্মৰ সময়ত মাৰি পেলোৱা হৈছে। যদিও সৌভাগ্যক্ৰমে জন্মৰ পূৰ্বৰ বা জন্মৰ সময়ত ছোৱালী সন্তানক মাৰি পেলোৱা হোৱা নাই, কিন্তু তাইক গোটেই জীৱনত বিভিন্ন বৈষম্যমূলক পৰিস্থিতিৰ সন্মুখীন হ'বলৈ বাধ্য কৰোৱা হৈছে। ধৰ্মীয় বিশ্বাস মতে যদি নাৰীক দেৱী বুলি মানি লওঁ, কিন্তু আমি নাৰীক মানুহ বুলি স্বীকৃতি দিয়াত বিফল হৈছো। আমি দেৱীক পূজা কৰোঁ →

সঁচা, কিন্তু ছোৱালী বা নাৰীক শোষন কৰোঁ। আমাৰ ঘৰবাৰা আৰু বিশেষ্পদেশে আমাৰ কৰ্মৰ পাৰা পৃথক। "Gender" আৰু "Sex" এই ইংৰাজী শব্দ দুটাৰ অসমীয়া অৰ্থ একে যেন লাগিলেও শব্দ দুটাৰ অৰ্থ কিন্তু একে নহয়। ইহঁতৰ মাজত এক বিশেষ পাৰ্থক্য বিৰাজমান কৰিছে। Gender ৰ হৈছে সেই সামাজিক-সাংস্কৃতিক পাদ মিটোৰে এখোজন সমাজত পুৰুষ আৰু স্ত্ৰীক প্ৰদান কৰা সামাজিকভাৱে সংজ্ঞাবদ্ধ ভূমিকা আৰু আচৰনক বুজায়। উদাহৰন-স্বৰূপে:- ছোৱালী এজনীয়ে কেনেকুৱা পোছাক পিন্ধিব, ল'ৰা এটাই কেনেকুৱা পোছাক পিন্ধিব, বিবাহৰ পিছত কইনাই শিৰত সেন্দুৰ ল'ব, ওৰনি ল'ব, স্বামীক মানি চলাৰ ৰীতি-নীতি।

আনহাতে Sex শব্দটোৱে এটা জৈৱিক আৰু শাৰীৰিক সম্বন্ধীয় পৰিঘটনা বুজাই, যিটোৱে মতা মানুহ আৰু তিৰোতা ৰ সংজ্ঞা দিয়ে। অৰ্থাৎ Sex য়ে মতা - মাইকীৰ চিনক বুজায়। সামাজিক, ঐতিহাসিক আৰু সাংস্কৃতিক ক্ষেত্ৰত "Gender" মানে হৈছে মানুহ আৰু তিৰোতাৰ (Man and woman) মাজৰ এক ক্ষমতা সম্বন্ধীয় সম্পৰ্ক, য'ত মতা মানুহক তিৰোতাতকৈ শ্ৰেষ্ঠ বুলি বিবেচনা কৰা হয়। গতিকে Gender হৈছে এক মানৱ সৃষ্ট ধাৰনা আনহাতে Sex হৈছে মানুহৰ প্ৰাকৃতিক বা জৈৱিক বৈশিষ্ট্য। এই জৈৱিক বৈশিষ্ট্যই সামাজিক লিংগক প্ৰভাৱিত কৰে। কাৰন শিশু এটা জন্ম হোৱাৰ ঠিক পিছতে মতা বা মাইকীৰ চিনত ওপৰত ভিত্তি কৰি নীতি-নিয়ম আনে।

সৰল ভাষাত লিংগ অসমতা মানে হৈছে - মতা মাইকীৰ চিনৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি নাৰীৰ বিৰুদ্ধে কৰা বৈষম্য বা পক্ষপাতিত্ব। পৰম্পৰাগত ভাৱে নাৰীক সমাজৰ দুৰ্বল লিংগ বুলি বিবেচনা কৰা হয় আৰু পুৰুষৰ তলত হে নাৰীক স্থান দিয়া হয়। নাৰীক আমাৰ গৃহ বা সমাজত শোষন, মৰ্যাদা হানি আৰু অপবিত্ৰ কৰা হয়, আৰু তেওঁলোকৰ বিৰুদ্ধে বৈষম্যমূলক দৃষ্টিভংগী গ্ৰহন কৰা হয়। নাৰীৰ বিৰুদ্ধে কৰা এই বিশেষ ধৰনৰ বৈষম্য ভাৰতবৰ্ষ আৰু সমস্ত বিশ্বত সম্প্ৰতি বিৰাজমান। ভাৰতীয় সমাজত লিংগ অসমতাৰ মূল কাৰন হৈছে - পিতৃতান্ত্ৰিক পদ্ধতি। এজন বিখ্যাত সমাজতত্ত্ববিদ চিলভিয়া ৱালবীৰ মতে, →

"পিতৃপ্ৰধান পদ্ধতি" হৈছে এক সামাজিক গঠন আৰু অনুশীলন পদ্ধতি, য'ত পুৰুষে নাৰীক দমন কৰে, শোষন কৰে আৰু অত্যাচাৰ কৰে। ভাৰতীয় সমাজত নাৰীক শোষন কৰাটো অতীজৰে পৰা চলি আহিছে।

লিংগ অসমতা এক সাৰ্বজনীন প্ৰক্ৰিয়া। প্ৰতিখন দেশে এই অসমতাৰ সন্মুখীন হ'বলগা হৈছে। যদিও দেশভেদে লিংগ অসমতাৰ প্ৰকৃতি আৰু পৰিসৰ বেলেগ কিন্তু প্ৰতিখন দেশতে ইয়াৰ প্ৰভাৱ নপৰাকৈ থকা নাই। লিংগ অসমতাৰ ভিন্নতা এখন দেশৰ জনসাধাৰণৰ জীৱন নিৰ্বাহৰ মানদণ্ড, শৈক্ষিক স্তৰ, সংস্কৃতি, ৰীতি-নীতি আৰু পৰম্পৰাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে।

পূৰ্বতে তিৰোতাসকলে লিংগ অসমতা বিপৰীতে কোনো প্ৰশ্ন উত্থাপন নকৰিছিল। তেওঁলোকে ইয়াক জীৱনৰ লগৰী বুলি গন্য কৰিছিল। তেওঁলোকক বুজোৱা হৈছিল যে তিৰোতাসকল স্বাতন্ত্ৰ্যৰ বাবে লায়ক নহয়, পুৰুষক আগনি চলিব কাৰনে তেওঁলোকৰ জন্ম হৈছে। তেওঁলোকক সদায় পুৰুষে নিৰাপত্তা দিব। তেওঁলোকৰ কৰ্তব্য হৈছে — ঘৰুৱা কাম-বন কৰা, ল'ৰা-ছোৱালী জন্ম দিয়া আৰু ডাঙৰ-দীঘল কৰা ইত্যাদি।

১৮ শতিকাৰ উদ্যোগীকৰন

সমগ্ৰ বিশ্বতে আৰ্থ-সামাজিক দিশত বহুতো পৰিবৰ্তন আনে। আৰু নাৰীসকলৰ সামৰ্থক দমন কৰি ৰখাতো পোহৰলৈ আহে।

উদ্যোগীকৰণ আৰু নগৰিকৰণে নাৰীসকলক শিক্ষা, অৰ্থনীতি, ৰাজনীতি, সামাজিক, বৈজ্ঞানিক আৰু অন্যান্য ক্ষেত্ৰত নিজকে প্ৰমাণ কৰাৰ সুযোগ প্ৰদান কৰিলে। তেওঁলোক অধিকাৰ আৰু সামৰ্থ্যৰ প্ৰতি সজাগ হ'ল। সম্প্ৰতি লিংগ অসমতাই নাৰী আৰু পুৰুষৰ মনোযোগ সমানে আকৰ্ষণ কৰিছে।

জাতি ব্যৱস্থাৰ অনুসৰি এজন ব্যক্তিৰ জাতি জন্মসূত্ৰেই নিৰ্ধাৰিত হয়। যি ব্যক্তি যি জাতিত জন্ম গ্ৰহণ কৰে, তেওঁ সেই জাতিৰ বুলি চিনাক্ত কৰা হয়। জাতি ব্যৱস্থা গতিশীল নহয়, ইয়াক জন্মসূত্ৰৰ বাহিৰে আন উপায়েৰে গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰি।

* লিংগ বৈষম্যৰ ক্ষেত্ৰ বা আঁচনি :-

লিংগ বৈষম্য হ্ৰাসৰ লগতে নাৰী সবলীকৰণৰ বাবে ভাৰত চৰকাৰে আগবঢ়োৱা কিছু গুৰুত্বপূৰ্ণ আঁচনি উল্লেখ কৰা হ'ল :-

১/ বেটি বচাও, বেটি পঢ়াও :- "বেটি বচাও, বেটি পঢ়াও" অভিযান আঁচনিৰ আৰম্ভিক লক্ষ্য আছিল লিংগ বৈষম্যৰ অনুপাত হ্ৰাস কৰা। এই আঁচনিৰ লক্ষ্য হ'ল কন্যা সন্তানৰ বাবে কল্যাণমূলক সেৱা প্ৰদানেৰে দক্ষতা বৃদ্ধি, তথা সচেতনতা সৃষ্টি। এই আঁচনিখন ১০০ কোটি টকাৰ আৰম্ভিক পুঁজিৰে আৰম্ভ কৰা হৈছিল। এই যোজনাটো প্ৰথমে উত্তৰ প্ৰদেশ, হৰিয়ানা, উত্তৰ খণ্ড, পাঞ্জাব, বিহাৰ আৰু দিল্লীত আৰম্ভ কৰা হৈছিল।

২/ সুকন্যা সমৃদ্ধি যোজনা :- "সুকন্যা সমৃদ্ধি যোজনা" উদ্দেশ্য হৈছে :- মহিলাসকলক শক্তিশালী কৰা আৰু মহিলাসকলক অন্তৰ্ভুক্ত আঁচনি বিনিয়োগ কৰিবলৈ উৎসাহিত কৰি বিত্তীয় স্বাধীনতা নিশ্চিত কৰা যি তেওঁলোকৰ উচ্চ শিক্ষা, বিবাহ আদিৰ দৰে তেওঁলোকৰ দীৰ্ঘম্যাদী জীৱনৰ লক্ষ্য আৰু সপোন পূৰণ কৰিবলৈ সক্ষম কৰিব আৰু বিত্তীয় স্থিৰতা নিশ্চিত কৰে।

"বেটি বচাও, বেটি পঢ়াও" অভিযানৰ অংশ হিচাপে ২২ জানুৱাৰী ২০১৫ তাৰিখে প্ৰধানমন্ত্ৰী নৰেন্দ্ৰ মোদীৰ দ্বাৰা এই আঁচনি আৰম্ভ কৰা হৈছিল। "সুকন্যা সমৃদ্ধি যোজনা" ২০১৬ চনত সংশোধন কৰা হৈছিল। ২০১৯ চনত ইয়াৰ কিছু সাল-সলনি কৰা হৈছিল।

৩/ মুছলমান মহিলা (বিবাহৰ অধিকাৰ সুৰক্ষা) আইন, 2019 :-

মুছলমান মহিলা (বিবাহৰ অধিকাৰ সুৰক্ষা) আইন 2019 হৈছে তিনি তালাক প্ৰথাক অপৰাধীকৰণ কৰা ভাৰতৰ সংসদৰ এটা আইন। 2017 চনৰ আগষ্টত ভাৰতৰ উচ্চতম ন্যায়ালয়ে তিনি তালাক প্ৰথা নাকচ কৰে আৰু চৰকাৰে মুছলমান মহিলা (বিবাহৰ অধিকাৰ সুৰক্ষা) বিল প্ৰৱৰ্তন কৰে। তিনি তালাক প্ৰথাই মুছলিম পুৰুষসকলক তাৎক্ষণিকভাৱে তেওঁলোকৰ পত্নীক বিবাহ বিচ্ছেদ কৰিবলৈ সক্ষম কৰিছিল। এই বিধিমতে যিকোনো প্ৰকাৰে প্ৰেৰণ কৰা তিনি তালাক — কথিত, লিখিত বা ইলেক্ট্ৰনিক উপায়ৰ দ্বাৰা। অবৈধ বুলি ঘোষণা কৰে।

* লিংগ বৈষম্য দূৰীকৰণৰ বাবে সমাধানৰ পদক্ষেপ সমূহ :-

সাম্প্ৰতিক সময়ত আমাৰ সমাজখন অৰ্থনৈতিক, ৰাজনৈতিক আদি বিভিন্ন দিশত দোপাতদোপে আগুৱাই গৈছে যদিও পাছতো পুৰুষ মহিলাৰ মাজত থকা বৈষম্যই বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত নাৰীৰ মৰ্যাদা লাঘৱ কৰি অহা পৰিলক্ষিত হয়। এই বৈষম্যৰ ফলত আমাৰ সমাজৰ বহু নাৰী বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত চূড়ান্তভাৱে অৱহেলিত হ'বলগীয়া হয়। লিংগ বৈষম্যই নাৰীৰ অধিকাৰ, সুৰক্ষা আদিৰ ক্ষেত্ৰত বিৰূপ প্ৰভাৱ পেলাই আহিছে। বিভিন্ন ঠাইত লিংগভিত্তিক অপৰাধ সংঘটিত হৈছে। বৰ্তমানৰ শিক্ষিত সমাজত লিংগ বৈষম্য দূৰীকৰণৰ বাবে বিভিন্ন সময়ত বিভিন্ন প্ৰচেষ্টা হাতত লৈছে। →

আমাৰ সমাজৰ এচাম লোকৰ মানসিকতা সলনি হোৱা নাই। অহা ৮ মাৰ্চ মাহৰ "আন্তৰ্জাতিক নাৰী দিৱস উপলক্ষে" "জনতাৰ চৰকাৰ আইনগতে অসমে" পুৰুষ মহিলাৰ মাজত সমতা স্থাপন তথা সমাজৰ পৰা লিংগ বৈষম্য দূৰ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত ৰাইজৰ পৰা পৰামৰ্শ বিচাৰিছে। লিংগ বৈষম্য দূৰীকৰণৰ কাৰণে 'ভাৰত চৰকাৰে' প্ৰত্যেক জিলাতে বিভিন্ন ধৰণৰ আঁচনি সমূহ মুকলি কৰিছে। এই আঁচনিসমূহৰ যোগেদি লিংগ বৈষম্যতা বহুতো দূৰসংস্কাৰ হৈছে।

* লিংগ বৈষম্য দূৰ কৰা লক্ষ্যৰে স্বেচ্ছাসেৱী সংগঠনৰ সহযোগতামূলক :-

সমাজৰ পৰা লিংগ বৈষম্য দূৰ কৰি চাহ বাগিচাৰ মহিলাক →

সমাজ উন্নয়ন বাবে পাম দেখুৱাই হাতে হাত ধৰি লগতে লৈ যোৱাৰ লক্ষ্যৰে ৰাজ্যৰ চাৰিখন জিলা ক্ৰমে :- শিৱসাগৰ, যোৰহাট, গোলাঘাট আৰু চৰাইদেউৰ বিভিন্ন চাহ বাগিছাত "ইনফেটিভ চেইঞ্জ কলাবৰেটিভ চাৰ্ভিছ প্ৰাইভেট লিমিটেড" চমুকৈ ICCSPL এ বিশেষ পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিছে। সংস্থাটোৱে "ৰমেন চেফ্টি এক্সেলেৰেটৰ ফাণ্ডৰ" কাৰ্য্যসূচী যোগেদি ২৫ নৱেম্বৰ পৰা ১০ ডিচেম্বৰৰ মানৱ অধিকাৰ দিৱসলৈকে ১৬ দিনীয়া কাৰ্য্যসূচীৰে চাহ বাগিছাসমূহত আৰম্ভ কৰিছে মহিলা আৰু কিশোৰ-কিশোৰী নিৰ্যাতন বিৰোধ পদক্ষেপ।

৪ ডিচেম্বৰত ডিব্ৰৌ সমীপৰ ৰাজমাই চাহ বাগিছা মেলপথাৰত

চাহ বাগিচাৰ ছাত্ৰ- ছাত্ৰী সকলৰ মাজত ফুটবল প্ৰতিযোগিতা অনুষ্ঠিত কৰি পুৰুষ মহিলাৰ মাজত থকা ব্যৱধান হ্ৰাস কৰাৰ প্ৰয়াস কৰে। উক্ত ফুটবল খেল সমাপ্তিৰ পিছত মহিলা আৰু কিশোৰ- কিশোৰী নিৰ্যাতন ৰোধ কৰা সন্দৰ্ভত এমন সজাগতামূলক সভা অনুষ্ঠিত কৰে।

—— × ——

* প্ৰদত্ত বিষয়টোৰ লগত জড়িত কিছু প্ৰশ্নাৱলী সমূহ ঃ—

১/ জি. বি. ভি (G.B.V) ৰ সম্পূৰ্ণ ৰূপটো কি?

উত্তৰ ঃ— লিংগ আধাৰিত হিংসা।
(Gender ~~Bast~~ Based violent)

২/ লিংগ আধাৰিত হিংসাৰ প্ৰকাৰ হ'ল কি কি?

উত্তৰ :- শাৰীৰিক, যৌন, মানসিক।

৩/ লিংগ আধাৰিত হিংসাৰ এটা উদাহৰণ দিয়া।

উত্তৰ :- যৌন আধাৰিত নিৰ্যাতন।

৪/ ______ ধৰ্ষণ হৈছে বিবাহৰ বাহিৰত এক সন্মতিপূৰ্ণ সামাজিক অনুষ্ঠানৰ ভিতৰত সংঘটিত হোৱা বলপূৰ্বক যৌন কাৰ্য। (খালী ঠাই পূৰ কৰা)

উত্তৰ :- তাৰিখ।

৫/ লিংগ আধাৰিত হিংসাৰ এটা অন্তৰ্নিহিত মূল কাৰণ লিখা।

উত্তৰ :- হিংসাৰ পূৰ্ববৰ্তী অভিজ্ঞতা।

৬/ লিংগ পৰিচয় কাক কোৱে ?

উত্তৰ :- লিংগ পৰিচয় হৈছে- নিজৰ লিংগৰ ব্যক্তিগত বোধ।

৭/ কোনে কেতিয়া লিংগ পৰিচয় সৃষ্টি কৰিছিল ?

উত্তৰ :- ৰবাৰ্ট জে ষ্টোলাৰ (Robert j. Stoller) এ 1964 চনত।

৮/ লিংগ বৈষম্যতা কি ?

উত্তৰ :- লিংগ বৈষম্যতা বুলিলে নাৰী- পুৰুষৰ মাজত বিদ্যমান লিংগ আৰু ক্ষমতাগত পাৰ্থক্যক বুজায়।

৯/ লিংগ পৰিচয় সাধাৰণতে কিমান বছৰ বয়সৰ দ্বাৰা গঠিত হয় ?

উত্তৰ :- তিনি বছৰ।

১০/ লিংগ সমাজ বিজ্ঞান বুজিবৰ কাৰণে সমাজবিজ্ঞানীয়ে কি কি বিষয়ৰ উল্লেখ কৰে?

উত্তৰ:- যৌন আৰু লিংগ।

১১/ লিংগ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত কোনে কোনে গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে?

উত্তৰ:- মিডিয়া আৰু জনপ্ৰিয় সংস্কৃতি

১২/ বিকাশত মহিলাৰ ধাৰণাটো কোন চনত সৃষ্টি কৰা হৈছিল?

উত্তৰ:- ১৯৭০ চনত।

——×——

KATAHGURI COLLEGE

Tuktuki, Nagaon , Assam

PROJECT REPORT

ON

"Problems of Secondary Education with Special reference to Borveti Gaon Panchayat under Khagarijan Block in Nagaon District (Assam)

submitted in partial Fulfilment of the requirements for the B.A. Degree in Education

SUBMITTED BY:

Name of Student: Karima Ahmed

B.A 6 th Semester (CBCS)

Reg, No : 20061656 of (2020-21)

Roll No : UA-201-312-0021

Session : 2023

Guided by

Shamim Khanam

Asstt Prof Department of Education

DECLARATION

I declare that the project on ' submitted to Katahguri College in partial fulfillment of the requirements for the degree of bachelor of Arts degree in Education is an original work and that the dissertation has not previously submitted any other institution for any degree.

Signature of Student

Karima Ahmed.

CERTIFICATE

This is to certify that the project report entitled "Problems of Secondary education with Special reference to Bonveli Gaon Panchayat under Khagarijan Block in Nagaon Dist (Assam)" is a fresh research work carried out by Karima Ahmed, Roll no UA-201-312-0021 Submitted to Katahguri College in partial fulfillment for the award of Bachelor's Degree in Education

Signature of the

Supervisor

Shamim Khanam

Acknowledgement

First of all, thank my friends, officials, well-wishers have helped me in the course of this study. Therefore it is a pleasant duty to acknowledgement my indebtedness to them. My first and foremost debt is to my guide ....Shamim..........Khanam.........., Assistant Professor, Education Department, Katahguri College, Nagaon for his valuable guidance, supervision and mental support in preparing the dissertation on the topic " Problems of Secondary Education with Special reference to Borveti Gaon Panchayat under Khagarijan Block in Nagaon Dist (Assam) ....". I must take this opportunity to express my grateful thanks to Dr.Khairul Islam, Principal of Ktahguri College, Shamim Khanam (HoD), Mr. Razzakul Al Amin Fakir and Mr. Ikbal Bahar Chowdhur, Asstt. Professor of Education Departmen.t I convey my heartiest thanks to the head master, teachers and the students of the surveyed schools.

Place: Katahguri College

Date: 22/5/23

Content

Declaration
Acknowledgement
Chapter 1
Introduction
1.1 Statement of the problem
1.2 Important of secondary education
1.3 Development of education in India
1.4 Development of education in Assam
1.5 Various commission and committee on education (during British period and after British period)
1.6 Universalization of education
1.7 Objective of the study
1.8 Delimitation of the study
1.9 About the study Area
Chapter 2--
Review of related literature
Chapter 3
Methodology and procedures
3.0 Methodology and procedures
3.1 Sources of data collection
3.2 population
3.3 sample
3.4 Field of study
3.5 profile of Berveti Gaon
3.6 Tools and techniques of data collection Chapter 4
Data Analysis and interpretation
Chapter 5: Major findings of the study
5.1 Findings and result
5.2 Conclusion
5.3 References

Pooject Evaluation.

Name of the Student : Karima Ahmed

G.u. Roll No : UA-201-312-0024

Reg No : 20064656

B.A. Six Semester (CBCS)

Deptt : Education

1/ Marks Obtained in Internal Assesment : 15

2/ Marks Obtained in Project : 46

3/ Masks Ottained in viva voce : 15

G.Total Marks obt : 76

1/ Name & Signature of External Examiner : Aminul Haque

2/ Name & Signature of Internal "Examiner : Akbal Bahar Chowdhury 22/5/23

3/ Name & Signature of H.O.D : Shamim Khanam.

22/05/23

HOD
Deptt of Education
Kalahgurı College
Nagaon (Assam)

কাৰ্যসূচী

ক্ৰমিক নং	পাঠ্যসূচী	পৃষ্ঠা নং
১	উদ্দেশ্য প্ৰনয়ন কৰা	1
২	লিখাৰ অনুমান	2
৩	প্ৰাসংগিক অধ্যয়নসমূহ পৰ্যালোচনা কৰা	3
৪	ক্ষেত্ৰ চিনাক্তকৰণ	4
৫	প্ৰশ্নাৱলী	5-8
৬	প্ৰকল্পৰ কামৰ প্ৰৱৰ্তন	9
৭	মাধ্যমিক শিক্ষা কি ?	10-11
৮	স্বাধীনতা পিছৰ অসমৰ মাধ্যমিক শিক্ষা	12-13
৯	১৯৬১ চনৰ অসমৰ মাধ্যমিক শিক্ষা আইন	14-16
১০	১৯৫২-৫৩ চনৰ মাধ্যমিক শিক্ষা আয়োগ	17-18
১১	১৯৬৪-৬৬ চনৰ মাধ্যমিক শিক্ষা আয়োগ	19-20
১২	মাধ্যমিক শিক্ষাৰ লক্ষ্য	21-23
১৩	মাধ্যমিক শিক্ষাৰ সমস্যা	24-26
১৪	মাধ্যমিক শিক্ষাৰ সমস্যাৰ সমাধান	27-30
১৫	উপসংহাৰ	31

উদ্দেশ্য প্ৰণয়ন কৰা

(i) আমাৰ স্থানীয় অঞ্চল বৰভেটি (গাঁও পঞ্চায়ত)ৰ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত থকা বিভিন্ন সমস্যা বুজিবলৈ ।

(ii) বৰভেটি গাঁও পঞ্চায়তৰ বৰ্তমান সময়চোৱাৰ মাধ্যমিক শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰিবলৈ ।

(iii) আমাৰ স্থানীয় অঞ্চলৰ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ বিভিন্ন সমস্যাৰ সমাধানৰ উপায় বিচাৰি উলিয়াবলৈ ।

(iv) কিছুমান উন্নয়নমূলক পৰামৰ্শ দিবলৈ ।

শিখাৰ অনুমান

(i) মাধ্যমিক শিক্ষৰ প্ৰতি চৰকাৰ সামাজিক সংগঠন, সামাজিক প্ৰশাসনৰ ইতিবাচক মনোভাৱৰ বাবে সমস্যা হব পাৰে ।

(ii) স্থানীয় লোকৰ ইতিবাচক গ্ৰহণযোগ্যতাৰ অভাৱ ।

প্ৰাসংগিক গ্ৰন্থসমূহ পৰ্যালোচনা কৰা

মই তলত উল্লেখ কৰা ৰেফাৰেন্স বুকসমূহৰ পৰা কিছু তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছো—

(i) B.ED. গাইড — ডি. কে. মহন্ত আৰু ড. এচ. কে বৰুৱাৰ দ্বাৰা লিখিত আৰু

(ii) হিষ্ট্ৰী অফ ইণ্ডিয়ান এডুকেচন গ্ৰন্থখন ড. সুনীতা আগৰৱাল দ্বাৰা লিখিত।

(iii) গৱেষণা পদ্ধতি

(iv) ক্ষেত্ৰ অধ্যয়ন।

(v) Guide by — চেমিম আলম

ক্ষেত্ৰ চিনাক্তকৰণ

অৱলম্বন কৰাৰ পদ্ধতি :-

(i) জৰীপ : মই মোৰ গাঁৱলৈ গৈ গোটেই অঞ্চলটোৰ পৰ্যবেক্ষণ কৰিছিলো আৰু সমগ্ৰ এলেকাটোৰ তথ্য সংগ্ৰহ কৰিছিলো ।

(ii) প্ৰশ্নাৱলী : এই পদ্ধতিৰে মই মোৰ গাঁৱলৈ গৈছিলো আৰু স্থানীয় লোকসকলক কিছু প্ৰশ্ন সুধিছিলো আৰু তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবলৈ সক্ষম হলো ।

(iii) ফাইলসমূহৰ অধ্যয়ন : মই মোৰ গাঁৱৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়লৈ গৈছিলো আৰু তাত মই কিছুমান ফাইল দেখিবলৈ পাইছিলো, যত কিছুমান তাৰিখৰ নমুনা সংগ্ৰহ কৰা আছিল যিবোৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ৰ প্ৰধান শিক্ষকে লিখিছিল ।

(iv) পাঠ্যপুথি : মই তাত কিছুমান কিতাপ অধ্যয়ন কৰিছিলো আৰু মাধ্যমিক শিক্ষাৰ বিষয়ে বিভিন্ন তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিলো ।

(v) সাক্ষাৎকাৰ : মই স্থানীয় লোক সকলৰ সাক্ষাৎকাৰ লওঁ আৰু তেওঁলোকৰ সৈতে পোনপটীয়াকৈ মুখামুখি হৈ তেওঁলোকক কিছু প্ৰশ্ন সুধিছিলো, যʼৰ পৰা মই কিছু তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবলৈ বাধ্য হৈছিলো ।

P.T.O.

প্ৰশ্নাৱলী

প্ৰাস্তনিঃ তুমি তোমাৰ নিজৰ আৰু বৃত্তিৰ সৈতে জড়িত বিষয়বোৰৰ উত্তৰ দিয়া যিবোৰ তলত দিয়া আছে । এই তথ্য সমূহ কেৱল প্ৰকল্পৰ বাবেহে জোকাৰি হৈছে কাৰণ তুমি যি পৰিস্থিতিৰ সাক্ষেৰে নিবিড়ভাৱে যাবলৈ অনুৰোধ কৰা হৈছে আৰু শেষৰ পৰাই সঠিক তথ্য প্ৰদান কৰিবলৈ অনুৰোধ কৰা হৈছে । এই তথ্যসমূহ গোপনীয়ভাৱে ৰখা হয় আৰু প্ৰকল্পৰ উদ্দেশ্য ব্যৱহাৰ কৰা হব । কিছুমান বস্তুত সম্ভাব্য উত্তৰসমূহে ইংগিত দিয়ে । তুমি উপযুক্তভাৱে টিক মাৰ্ক দি তোমাৰ বাবে প্ৰযোজ্যটো বাছি লব পাৰা ।

① তোমাৰ নাম কি ?
⇒ মেহনাজ আহমেদ ।

② তোমাৰ ঘৰ কত ?
⇒ (i) গ্ৰাম্য (ii) নগৰীয়া (iii) উপনগৰীয়া

③ তোমাৰ বিদ্যালয়খন তোমাৰ ঘৰৰ পৰা দূৰত্ব কিমান ?
⇒ ✓(i) 2 km (ii) 4 km (iii) 6 km

④ তুমি সদায় বিদ্যালয় যোৱানে ?
⇒ ✓(i) Yes (ii) No

⑤ তুমি তোমাৰ মোটপৰীক্ষাৰ বাবে সন্তোষী নে ?
⇒ ✓(i) Yes (ii) No

⑥ তোমাৰ শিক্ষকে তোমাৰ ঘৰ পৰিৱেশন কৰিছেন ?
⇒ (i) Yes ✓(ii) No

⑦ তোমাৰ পৰিয়ালে তোমাক বিদ্যালয়খন পৰিৱেশন কৰিছেনে ?
⇒ (i) Yes (ii) No

⑧ তোমাৰ শিক্ষক সময়মতে শ্ৰেণীকক্ষলৈ আহেনে ?
⇒ (i) Yes (ii) No

⑨ তোমাৰ শৈক্ষিক সমস্যা সমাধানত তোমাৰ শিক্ষকে তোমাক সহায় কৰেনে ?
⇒ (i) Yes (ii) No

⑩ তুমি তোমাৰ শিক্ষকৰ সৈতে যোগাযোগ কৰিবলৈ অসুবিধা পোৱা নেকি ?
⇒ (i) Yes (ii) No

⑪ তোমাক তোমাৰ অভিভাৱক সকলে নিয়মিতভাৱে স্কুল অহাত উৎসাহিত কৰেনে ?
⇒ (i) Yes (ii) No

⑫ তোমাৰ অঞ্চলৰ গতিশীল সমস্যা সমাধান কৰিবলৈ তুমি তোমাৰ পৰিয়ালৰ সদস্যৰ পৰা সমৰ্থন পোৱানে ?
⇒ (i) Yes (ii) No

⑬ তোমাৰ পৰিয়ালে তোমাৰ অধ্যয়নৰ বাবে সকলো সুবিধা প্ৰদান কৰিবলৈ সক্ষম নেকি ?
⇒ (i) Yes (ii) No

এই অঞ্চলটো লৈ আমি এই বিদ্যালয়খনৰ ভালকৈ ভ্ৰমণ, সাক্ষাৎ কৰা, আলোচনা, পৰ্য্যবেক্ষণ কৰিলো। তাৰ পিছত আমি এই প্ৰকল্প লিখি ছবিখন তুলিলো।

শ্ৰেণী নৱম মান

মুঠ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা	= ৫০ জন
উপস্থিতি ছাত্ৰৰ সংখ্যা	= ২০ জন
উপস্থিতি ছাত্ৰীৰ সংখ্যা	= ২২ জনী
উপস্থিতি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা	= ৪২ জন
অনুপস্থিতি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা	= ৮ জন

শ্ৰেণী দশম মান

মুঠ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা	= ৫৬ জন
উপস্থিতি ছাত্ৰ সংখ্যা	= ১৫ জন
উপস্থিতি ছাত্ৰীৰ সংখ্যা	= ২২ জনী
উপস্থিতি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা	= ৩৭ জন
অনুপস্থিতি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা	= ১৯ জন

প্ৰকল্পৰ বাস্তৱ প্ৰৱৰ্তন

মই (কৰিমা আহমেদ) বৰভেটি গাওঁ পঞ্চায়তৰ অন্তৰ্গত, নগাঁও জিলা, ডবকাঘৰ-কাচমাৰী (অসম)। এই প্ৰকল্পটোৰ প্ৰচাৰৰ বাবে মই অঞ্চলটো ভ্ৰমণ কৰিছো। স্থানীয় অঞ্চলটোত মই লক্ষ্য কৰা মাধ্যমিক শিক্ষাৰ অসুবিধাবোৰ আতৰাবলৈ হৃদয়ত এটা বিষয় লৈ মই মোৰ তদিনবোৰ অতিক্ৰম কৰিছো। এই অঞ্চলটোৰ জনসংখ্যা যিদৰে অধিক ঠিক সেইদৰে এলেকাটোও বৃহৎ। কিন্তু অঞ্চলটোৰ বেছিভাগ মানুহেই দুস্থিত হৈছে আৰু এই এলেকাৰ বেছিভাগ মানুহেই প্ৰায় নিৰক্ষৰ। আৰু লগতে এই অঞ্চলৰ শিশুসকল মাধ্যমিক শিক্ষাৰ বাবে বহু সমস্যাত জৰ্জৰিত।

এই বিশাল অঞ্চলত বিদ্যালয়ৰ সংখ্যা অতি কম। আৰু এই বিদ্যালয়সমূহে এই অঞ্চলৰ প্ৰয়োজনীয়তা পূৰণ কৰিব পৰা নাই। অতত: ইয়াত আৰু বিদ্যালয়ৰ প্ৰয়োজন পূৰণ হব লাগে। যাতে সমাজৰ সমস্যাবোৰ সমাধান হব পাৰে। আমাৰ স্থানীয় অঞ্চলত বেছিভাগ মানুহ নিৰক্ষৰ আৰু দুখীয়া। গতিকে আৰ্থ-সামাজিকভাৱে তেওঁলোক মাধ্যমিক শিক্ষাৰ প্ৰতি কম সচেতন। গতিকে মই মাধ্যমিক শিক্ষাৰ বিভিন্ন সমস্যা জানিবলৈ এই বিষয়টো বাচি লৈছো আৰু লগতে এই সমস্যাবোৰ সমাধানৰ বাবে কিছুমান পৰামৰ্শও দিছো।

অৱশেষত, প্ৰকল্পটোৰ জৰিয়তে আমি জানিব পাৰো যে, অঞ্চলটোত নিৰক্ষৰ আৰু দুখীয়া লোকৰ সংখ্যা অধিক যদিও কিছু সংখ্যক শিক্ষিত আৰু সমাজৰ কামৰ প্ৰতি আগ্ৰহী লোক দেখিবলৈ পোৱা যায়। গতিকে অঞ্চলটোৰ নিৰক্ষৰ লোক সকলক শিক্ষাৰ গুৰুত্ব দি অঞ্চলটো সামাজিক, সাংস্কৃতিক আৰু অৰ্থনৈতিক দিশৰ প্ৰতি আগবঢ়া কৰিবলৈ পৰামৰ্শ দান কৰিব লাগে।

P.T.O.

মাধ্যমিক শিক্ষা কি ?

মাধ্যমিক শিক্ষা হল প্ৰাথমিক শিক্ষা আৰু উচ্চশিক্ষাৰ মাজৰ চাবিকাঠি । বয়ঃসন্ধিকালৰ বাবে যি শিক্ষা ব্যৱস্থা কৰা হয় সেই শিক্ষাকে মাধ্যমিক শিক্ষা বোলে । মাধ্যমিক শিক্ষাই কিশোৰ-কিশোৰী সকলক ভৱিষ্যত জীৱনৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰি তুলিব লাগে ।

ভাৰতবৰ্ষৰ চৰকাৰে মাধ্যমিক শিক্ষাৰ সকলোখিনি দিশ অধ্যয়ন কৰাৰ বাবে ১৯৫২-৫৩ চনত মাধ্যমিক শিক্ষা আয়োগ গঠন কৰি দিয়ে । এই আয়োগৰ সভাপতি আছিল ড° লক্ষ্মণস্বামী মুডালিয়াৰ । মাধ্যমিক শিক্ষা আয়োগে ব্যক্তিত্বৰ পূৰ্ণ বিকাশ সাধন, নেতৃত্বৰ প্ৰশিক্ষণ, গণতান্ত্ৰিক নাগৰিকত্বৰ ধাৰণা, চৰিত্ৰ গঠনৰ শিক্ষা আৰু বৃত্তিমূলক দক্ষতাৰ শিক্ষাক লক্ষ্য হিচাপে স্থিৰ কৰে ।

ভাৰতবৰ্ষৰ চৰকাৰে ১৯৬৪-৬৬ চনত কোঠাৰী আয়োগ গঠন কৰে । কোঠাৰী আয়োগ গঠন কৰাৰ মূল উদ্দেশ্য হল জাতীয় শিক্ষাৰ বিকাশ সাধন কৰা । আয়োগে ১০+২+৩ সূত্ৰটোৰ মাধ্যমত শিক্ষাৰ বিকাশ সাধন কৰাৰ পৰামৰ্শ দিছিল । কোঠাৰী আয়োগে শিক্ষাৰ সামগ্ৰীক দিশটোৰ বিকাশ সাধন কৰাৰ অৰ্থে গাঠনিক দিশটোৰ ওপৰত গুৰুত্ব দি মানদণ্ড উন্নত অৱস্থালৈ নিয়াৰ পোষকতা কৰিছিল । আয়োগে বৃত্তিমূলক শিক্ষা সম্প্ৰসাৰণৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰি কৰ্ম অভিজ্ঞতাৰ মাধ্যমত শিক্ষাক বিজ্ঞানসম্মত কৰি তুলাৰ কথা কৈছিল ।

ভাৰত চৰকাৰে ১৯৮৬ চনত নতুন শিক্ষানীতি প্ৰৱৰ্তন কৰে । ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষানীতিৰ মাধ্যমত শিক্ষাৰ সকলো দিশতে নতুনত্বৰ ধাৰণা প্ৰৱৰ্তন কৰিবলৈ বিচৰা হয় । সকলো দিশৰ উন্নতি সাধন হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰয়োজনীয় দিশবোৰ শিক্ষানীতিত সামৰি লোৱা হৈছে । সমাজৰ সকলো দিশৰ শিক্ষাৰ বিকাশ সাধন কৰিবলৈ বিচৰাৰ লগতে 'অপাৰেচন ব্লেকবোৰ্ড' আচনি আৰু গ্ৰাম্যাঞ্চলৰ বিকাশৰ অৰ্থে 'নৱোদয় বিদ্যালয়' স্থাপন কৰাৰ দিশত শিক্ষানীতিয়ে প্ৰাধান্যতা দিয়ে ।

P.T.O.

অসমৰ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰখন ১৯৫২-৫৩ চনৰ মুডালিয়াৰ আয়োগ, ১৯৬৪-৬৬ চনৰ কোঠাৰী আয়োগ, ১৯৮৬ চনৰ ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষানীতিৰ আধাৰতহে বিকশিত কৰি তুলিবলৈ বিচৰা হৈছে। কিন্তু আজিও আমাৰ ৰাজ্যৰ মাধ্যমিক শিক্ষা ব্যৱস্থা নানা সমস্যাৰে জৰ্জৰিত।

১৯৪৭ চনৰ পিছত অৰ্থাৎ স্বাধীনতাৰ পিছত অসমত মাধ্যমিক শিক্ষা

স্বাধীনতাৰ পিছৰ কালছোৱাত অসমৰ মাধ্যমিক শিক্ষা আধুনিকিকৰণ কৰি তুলিবৰ বাবে কিছুমান গুৰুত্বপূৰ্ণ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা হয়। ইয়াৰ বাবে শিক্ষাৰ গুণগত মানদণ্ড উন্নত কৰি তোলা হয় আৰু শিক্ষা প্ৰশাসন ব্যৱস্থাৰো আমূল পৰিৱৰ্তন সাধন কৰা হয়। প্ৰয়োজনীয় আইন-প্ৰণয়ন কৰি স্বায়ত্ব শাসিত শিক্ষা-কৰ্তৃপক্ষ গঢ়ি তোলা হয় আৰু তাৰ যোগেদি স্কুলৰ শিক্ষা আৰু নিয়ন্ত্ৰিত কৰা হয়। সৰ্বভাৰতীয় ভিত্তিত গঠন কৰা মুডালিয়াৰ আয়োগ, কোঠাৰী আয়োগ আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষানীতি আদিৰ পৰামৰ্শ আৰু সিদ্ধান্ত সমূহেও অসমৰ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ বিকাশৰ গতি নিৰ্ধাৰণ আৰু নিয়ন্ত্ৰণ কৰে।

স্বাধীনতাৰ পিছত গোটেই ভাৰতবৰ্ষতে মাধ্যমিক স্কুলৰ সংখ্যা দ্ৰুতভাৱে বাঢ়ি আহিবলৈ ধৰে। অসমৰ ক্ষেত্ৰত কিন্তু ইয়াৰ ব্যতিক্ৰম দেখা গৈছিল। স্কুলৰ সংখ্যা বৃদ্ধিৰ গতি অসমৰ ক্ষেত্ৰত বৰ লেহেম আছিল। ১৯২৬ চনৰ পৰা অসমৰ মাধ্যমিক স্কুলবোৰৰ প্ৰশাসনৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰিছিল কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ে আৰু প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাও চলাইছিল সেই একে বিশ্ববিদ্যালয়ে। ১৯৪৮ চনত গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয় স্থাপন হোৱাত অসমৰ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ ভাৰ গ্ৰহণ কৰে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ে। ১৯৫২-৫৩ চনৰ মাধ্যমিক শিক্ষা আয়োগৰ অনুমোদন অনুসৰি ১৯৬২ চনত অসম মাধ্যমিক শিক্ষা বোৰ্ড স্থাপন কৰে। তেতিয়াৰ পৰা মাধ্যমিক শিক্ষা আয়োগৰ অনুমোদন অনুসৰি ১৯৬২ চনত অসম মাধ্যমিক শিক্ষা বোৰ্ড স্থাপন কৰে। তেতিয়াৰ পৰা মাধ্যমিক শিক্ষাৰ শৈক্ষিক প্ৰশিক্ষণৰ ভাৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰিৱৰ্তে এই বোৰ্ডৰ তললৈ আহে। এই বোৰ্ডৰ কাৰ্য্যালয় হ'ল গুৱাহাটীত। এই সময়ছোৱাত 'মুডালিয়াৰ আয়োগ'ৰ অনুমোদন ক্ৰমে ৬৭খন হাইস্কুল উচ্চতৰ মাধ্যমিক পৰ্যায়লৈ পৰিৱৰ্তিত হয়। তেতিয়াৰে পৰা মাধ্যমিক শিক্ষা পৰিষদে দুটা পৰীক্ষা চলায়। এটা হ'ল প্ৰৱেশিকা যিটোক আজিকালি স্কুল শিক্ষান্ত পৰীক্ষা বুলি কয়

P.T.O.

আৰু আনটো হল উচ্চতৰ মাধ্যমিক পৰীক্ষা । বৰ্তমান উচ্চতৰ মাধ্যমিক পাঠ্যক্ৰম আৰু পৰীক্ষা অসম উচ্চতৰ মাধ্যমিক শিক্ষা পৰিষদে চলায় ।

এনেকৈ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ পুনৰ গঠন আচনি কাৰ্যকৰী কৰাৰ পাছত ক্ৰমে উচ্চতৰ মাধ্যমিক আৰু বহুমুখী স্কুলৰ সংখ্যা বৃদ্ধি হবলৈ ধৰে । ১৯৬৯-৭০ চনৰ হিচাপ অনুসৰি অসমত উচ্চতৰ মাধ্যমিক আৰু বহুমুখী স্কুলৰ সংখ্যা হয়গৈ ৭০ খন আৰু হাইস্কুলৰ সংখ্যা প্ৰায় ১২০০ খন । অসমত মাধ্যমিক স্কুলৰ সংখ্যা ১৯৭৩ চনত ডেৰ হাজাৰৰ ওচৰ চাপিল । অৱশ্যে এই সকলোবোৰ স্বীকৃতি নহয় । ১৯৬৪-৬৬ চনৰ কোঠাৰী আয়োগৰ প্ৰতিবেদন অনুসৰি ১৯৭৩ চনৰ পৰা অসমত মাধ্যমিক শিক্ষা বোৰ্ডে ১২ বছৰীয়া স্কুলীয়া শিক্ষাৰ প্ৰৱৰ্তন কৰে আৰু দুবছৰীয়া উচ্চতৰ মাধ্যমিক পাঠ্যক্ৰমো ইয়াৰ লগে লগে যুক্ত কৰে । এই পাঠ্যক্ৰমে ১৯৭৩ চনৰ পৰা ৬৩ খন স্কুলত চলিছিল ।

কোঠাৰী আয়োগৰ পৰামৰ্শৰ আধাৰতেই ১৯৮৪ চনত অসমতো 'উচ্চতৰ মাধ্যমিক শিক্ষা সংসদ' অসম চৰকাৰে গঠন কৰে আৰু উচ্চতৰ মাধ্যমিক পৰ্যায়ৰ (+2) পৰিচালনা, নিয়ন্ত্ৰণ আৰু প্ৰশাসনৰ দায়িত্ব সংসদৰ হাতলৈ আহে । ফলস্বৰূপে তেতিয়াৰে পৰা পূৰ্বে গুৱাহাটী আৰু ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ হাতত থকা উচ্চতৰ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ (+2) পাঠ্যক্ৰম প্ৰস্তুতি, পাঠ্যপুথি প্ৰনয়ন, পৰীক্ষা আদিৰ সকলো দায়িত্ব সংসদৰ দায়িত্ব হৈ পৰে । স্কুলৰ বাহিৰেও কলেজসমূহত উচ্চতৰ মাধ্যমিক শ্ৰেনী দুটা সংলগ্ন হৈ আছে যদিও ইয়াৰ সকলো দায়িত্বভাৰ 'উচ্চতৰ মাধ্যমিক শিক্ষা সংসদ'ৰ হাতত থাকে । চৰকাৰে পৰ্যায়ক্ৰমে উচ্চ মাধ্যমিক স্কুলসমূহক উচ্চতৰ মাধ্যমিক স্কুললৈ পৰিৱৰ্তন কৰাৰ ব্যৱস্থা এতিয়ালৈকে অব্যাহত ৰাখিছে । তাৰোপৰি (+2) শ্ৰেনী দুটাৰ স্বীকৃতিৰে 'জুনিয়ৰ কলেজ' গঠন কৰাৰো চিন্তা অসম চৰকাৰে কৰিছিল । বৰ্তমান ই কাৰ্যকৰী হৈছে ।

P.T.O.

১৯৬১ চনৰ অসমৰ মাধ্যমিক শিক্ষা আইন ঃ

১৯৬১ চনৰ অসম চৰকাৰে 'মাধ্যমিক শিক্ষা বিল' প্ৰস্তুত কৰি বিধানসভাত উপস্থাপন কৰে। আৰু এই আইনখন বিধানসভাত গৃহীত হয়। ১৯৬১ চনতে এই আইনখন বিধানসভাত গৃহীত হয় যদিও ইয়াক প্ৰনয়ন কৰাৰ ক্ষেত্ৰত গৱৰ্ণৰে ১৯৬১ চনতহে অনুমতি প্ৰদান কৰে। এই আইনখন নিৰ্দেশ ক্ৰমে ১৯৬৬ চনত 'অসম মাধ্যমিক শিক্ষা বোৰ্ড' গঠন কৰা হয় আৰু তেতিয়াৰে পৰা অসমৰ সকলো মাধ্যমিক স্কুল ইয়াৰ নিয়ন্ত্ৰণলৈ অনা হয়। এই আইনৰ মূল প্ৰস্তাৱসমূহ তলত সংক্ষেপে উল্লেখ কৰা হল—

(১) এই আইন সমগ্ৰ অসমতে বলবৎ হব।

(২) অসম চৰকাৰৰ দ্বাৰা স্বীকৃত সকলোবোৰ মাধ্যমিক স্কুলক বিশ্ববিদ্যালয় অথবা আন কোনো বোৰ্ডে নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব নোৱাৰিব।

(৩) চৰকাৰে বিশেষ জাননীৰ জৰিয়তে মাধ্যমিক শিক্ষাৰ নিয়ন্ত্ৰণ, পৰিচালনা আৰু উন্নীতকৰণৰ অৰ্থে 'মাধ্যমিক শিক্ষা বোৰ্ড' নামেৰে এখন বোৰ্ড স্থাপন কৰিব।

(৪) মাধ্যমিক শিক্ষা বোৰ্ডখন নিম্নোক্ত সদস্যসকলক লৈ গঠিত হব।

ক) শিক্ষাধিকৰ্তা - সভাপতি
খ) অতিৰিক্ত শিক্ষাধিকৰ্তা
গ) কৃষি বিভাগৰ সঞ্চালক
ঘ) বনৰিকৰী বিভাগৰ সঞ্চালক
ঙ) স্বাস্থ্য বিভাগৰ সঞ্চালক
চ) শিল্প বিভাগৰ সঞ্চালক
ছ) অসম কৃষি মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ
জ) স্ত্ৰী-শিক্ষাৰ তত্ত্বাৱধানত থকা সহকাৰী সঞ্চালক
ঝ) উপৰোক্ত উল্লেখ কৰা সকলৰ বাহিৰেও নিম্নোক্ত সকল চৰকাৰে মনোনীত কৰা সদস্য হিচাপে বোৰ্ডখনত থাকিব।

P.T.O.

বোৰ্ডৰ ক্ষমতা আৰু কাৰ্য্যসমূহ : বোৰ্ডৰ ক্ষমতা আৰু কাৰ্য্য তলত দিয়া ধৰণৰ হব—

(১) বোৰ্ডে মাধ্যমিক আৰু উচ্চ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ বাবে পাঠ্যক্ৰম প্ৰস্তুত কৰিব।

(২) সেই পাঠ্যক্ৰমৰ আধাৰত পৰীক্ষাসমূহ পৰিচালনা কৰিব।

(৩) নিয়ম অনুসৰি যি পৰীক্ষাৰ্থীয়ে পাঠ্যক্ৰম শেষ কৰিছে তেওঁক পৰীক্ষা দিবলৈ অনুমতি দান কৰিব আৰু নিয়ম ভংগ কৰিলে বিধান অনুযায়ী দোষীক শাস্তি প্ৰদানৰ ব্যৱস্থা কৰিব।

(৪) পৰীক্ষাৰ ফলাফল ঘোষণা কৰিব।

(৫) কৃতকাৰ্য হোৱা পৰীক্ষাৰ্থীক প্ৰমান পত্ৰ প্ৰদান কৰিব।

(৬) নামভৰ্তি তথা পৰীক্ষা বিষয়ক নীতি-নিয়ম স্থিৰ কৰিব আৰু মাচুল আদিৰ পৰিমান নিৰ্ধাৰণ কৰি স্কুলৰ পৰা লব।

(৭) জলপানী আৰু পুৰস্কাৰৰ ব্যৱস্থা তথা বিতৰণ বোৰ্ডে কৰিব।

(৮) স্বীকৃতপ্ৰাপ্ত স্কুলৰ শিক্ষক সকলৰ আৱশ্যকীয় অহৰ্তা নিৰ্ণয় কৰিব।

(৯) মাধ্যমিক শিক্ষাৰ সমস্যাসমূহ পৰীক্ষা কৰা তথা অধ্যয়ন কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰা।

১০) মাধ্যমিক স্কুলৰ স্বীকৃতি সম্বন্ধীয় যাৱতীয় ব্যৱস্থাৰ দায়িত্ব লব।

এইদৰে মাধ্যমিক শিক্ষা বোৰ্ডৰ ওপৰত মাধ্যমিক শিক্ষাৰ প্ৰসাৰ, পৰিচালনা, নিয়ন্ত্ৰন আৰু উন্নতি কৰাৰ সকলো দায়িত্ব দিছিল। অৱশ্যে শিক্ষা বিভাগে স্বীকৃতি দিয়া সকলো ধৰণৰ মাধ্যমিক স্কুলহে শিক্ষা বোৰ্ডে পৰিচালনা কৰিব। স্বীকৃতি নোপোৱা স্কুলে শিক্ষা বিভাগৰ পৰা কোনো ধৰণৰ আশা কৰিব নোৱাৰে। আনকি ছাত্ৰসকলেও যিকোনো ধৰণৰ জলপানি নাপায়। শিক্ষাবিভাগৰ পৰা স্বীকৃতি নোপোৱা স্কুলে পৰীক্ষাৰ বাবে পৰীক্ষাৰ্থী পঠিয়াব নোৱাৰে। ইয়াৰোপৰি বোৰ্ডে দিয়া আন আন সুবিধাও অস্বীকৃত স্কুলে উপভোগ কৰিব নোৱাৰিব।

এখন মাধ্যমিক স্কুলে স্কুল বোৰ্ডৰ পৰা স্বীকৃতি পাবলৈ হলে, বোৰ্ডে বান্ধি দিয়া কিছুমান নিয়ম মানি চলিব লাগিব, অন্যথাই

স্কুলে বোৰ্ডৰ পৰা স্বীকৃতি লাভ কৰিবলৈ সক্ষম নহয়। প্ৰয়োজন সাপেক্ষে স্বীকৃতি উঠাই লব পৰা ব্যৱস্থাও এই আইনত সন্নিৱিষ্ট কৰিছে। যদি বোৰ্ডে বান্ধি দিয়া নিয়মবোৰ কোনো স্কুলে পালন কৰিবলৈ সক্ষম নহয় তেতিয়া হলে বোৰ্ডে স্কুলক দিয়া স্বীকৃতি পুনৰ উঠাই লব পাৰিব।

মাধ্যমিক শিক্ষা বোৰ্ডে গঠন হোৱাৰ পিছত মাধ্যমিক স্কুলৰ পৰিচালনাৰ ভাৰ বোৰ্ডৰ হাতলৈ যায় আৰু তেতিয়াৰে পৰা চিত শাসনৰ গুৰ পৰে। পূৰ্বতে মাধ্যমিক শিক্ষাৰ নিয়ন্ত্ৰণ, পৰিচালনা, পৰিদৰ্শন অনুদান দিয়া আদিৰ দায়িত্ব শিক্ষা বিভাগৰ হাতত আছিল আৰু পৰীক্ষা পৰিচালনাৰ ভাৰ আছিল গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ হাতত। কিন্তু ১৯৬৬ চনত 'অসম মাধ্যমিক শিক্ষা বোৰ্ড' স্থাপন হোৱাৰ পৰা এই বোৰ্ডে অসমৰ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ মানদণ্ড উন্নত কৰিবলৈ লগতে স্কুলৰ অৱস্থা সমৃদ্ধ কৰিবলৈ বিভিন্ন দিশত নিয়মাৱলী প্ৰস্তুত কৰে। বহু স্কুলক অৰ্থ সাহাৰ্য্যও দান কৰে। ১৯৭৩ চনত এই আইনৰ কিছু সংশোধনী কৰি এজন পূৰ্ণ সময়ৰ চেয়াৰমেনক নিযুক্তি দিবলৈ আৰু পাঠ্যক্ৰমৰ কিছু সাল-সলনি কৰিবলৈ সিদ্ধান্ত লোৱা হয়। ১৯৭৩-৭৪ চনৰ পৰা গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয় আৰু ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ে প্ৰাক-বিশ্ববিদ্যালয় শ্ৰেণী প্ৰৱৰ্তনৰ পৰিৱৰ্তে দুবছৰীয়া কৰিবলৈ সিদ্ধান্ত লয়। ১৯৭৩ চনৰ পৰা কোঠাৰী আয়োগৰ পৰামৰ্শৰ ভেটিত অসমত 'অসম মাধ্যমিক শিক্ষা সংসদ', গঠন কৰে আৰু প্ৰশাসনৰ দায়িত্ব মাধ্যমিক শিক্ষা বোৰ্ডৰ পৰিৱৰ্তে উচ্চতৰ মাধ্যমিক শিক্ষা সংসদৰ হাতলৈ যায়। ইয়াৰ লগে লগে পাঠ্যপুথি প্ৰণয়ন, পাঠ্যপুথি প্ৰস্তুতি, পৰীক্ষা আদিৰ সকলো দায়িত্বও এই সংসদৰ দায়িত্ব হৈ পৰে।

বৰ্তমান অসমত মাধ্যমিক শিক্ষাৰ সংখ্যাগত দিশত ঊৰ্ধ্বমুখী ধাৰা পৰিলক্ষিত হলেও ইয়াৰ গুণগত দিশটো সন্তোষজনক নহয়।

১৯৫২-৫৩ চনৰ মাধ্যমিক শিক্ষা আয়োগ

ভাৰতবৰ্ষই ১৯৪৭ চনত স্বাধীনতা লাভ কৰে। স্বাধীনতা লাভ কৰাৰ পাছত ভাৰতৰ ৰাজনৈতিক পট-পৰিবৰ্তন হয়— ইয়াৰ লগে লগে ভাৰতীয় শিক্ষা ব্যৱস্থাই শিক্ষাৰ বুৰঞ্জীত নতুন স্থান লাভ কৰিলে। ১৯৪৮ চনৰ কেন্দ্ৰীয় শিক্ষা উপদেষ্টা পৰিষদৰ বৈঠকত ভাৰতৰ প্ৰথম শিক্ষামন্ত্ৰী মৌলানা আবুল কালাম আজাদে উল্লেখ কৰিছিল যে "প্ৰচলিত শিক্ষা পদ্ধতিৰে শিক্ষা সমস্যা সমাধান কৰাৰ দিন উকলিল। নতুন সূত্ৰ উদ্ভাৱন কৰিব লাগিব।" ইয়াৰোপৰি স্বাধীন ভাৰতৰ সৰ্বপ্ৰথম শিক্ষা আয়োগে (১৯৪৮) উচ্চশিক্ষাৰ সমস্যা সমূহৰ অধ্যয়ন কালত এইদৰে মন্তব্য কৰিছিল যে- বিশ্ববিদ্যালয় পৰ্যায়ৰ শিক্ষাৰ প্ৰকৃত উন্নতি সাধন কৰিবলৈ হলে পূৰ্ববৰ্তী এই মাধ্যমিক শিক্ষা ব্যৱস্থাক সংস্কাৰ কৰি লোৱাটো অতি প্ৰয়োজনীয়। মাধ্যমিক শিক্ষাৰ মান উন্নত কৰিব পাৰিলেহে উচ্চ শিক্ষাৰ মান উন্নত কৰিব পৰা যাব। কাৰণ মহাবিদ্যালয় পঢ়িব অহা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে মাধ্যমিক স্কুলত উপযুক্ত শিক্ষা লাভ কৰিব পাৰিলেহে মহাবিদ্যালয়ৰ শিক্ষাৰ পৰা লাভৱান হয়। আনফালে, মাধ্যমিক শিক্ষাৰ মানদণ্ডই প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ মানদণ্ডও নিৰ্ধাৰণ কৰে, কাৰণ প্ৰাথমিক স্কুলৰ শিক্ষকসকলে মাধ্যমিক শিক্ষা সাং কৰি শিক্ষকতা কাম কৰিবলৈ আহে।

এনে মন্তব্যৰ আধাৰতে কেন্দ্ৰীয় শিক্ষা উপদেষ্টা পৰিষদে ১৯৪৯ চনৰ ডাঃ তাৰাচান্দ কমিটিৰ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ সংস্কাৰ আৰু উন্নতিৰ অৰ্থে আগবঢ়োৱা পৰামৰ্শ চলাইছিল। তাৰ পিছত পৰিষদে ভাৰতৰ চৰকাৰৰ ওচৰত মাধ্যমিক শিক্ষাৰ উন্নতিকল্পে পৰামৰ্শ আগবঢ়াবলৈ প্ৰস্তাৱ দাঙি ধৰে। এই পৰিপ্ৰেক্ষিতে ভাৰত চৰকাৰে মাধ্যমিক শিক্ষাক স্বাৱলম্বী কৰাৰ অভিপ্ৰায়ৰে আৰু তাৰ আসোঁৱাহবোৰ যিমান পাৰি আঁতৰ কৰিবলৈ চৰকাৰক পৰামৰ্শ দিবৰ বাবে ১৯৫২ চনৰ ২৩ চেপ্তেম্বৰত ডঃ লক্ষ্মণস্বামী মুডালিয়াৰৰ নেতৃত্বত এখন 'মাধ্যমিক শিক্ষা আয়োগ' (১৯৫২-৫৩) গঠন কৰিলে। সেইহেতুৰ নামানুসৰি আয়োগখন মুডালিয়াৰ আয়োগ হিচাপেও

P.T.O.

উন্নয়নত। আয়োগখনত সৰ্বমুঠ ৯ জন সদস্য আছিল। তাৰে দুজন বিদেশী শিক্ষাবিদ আছিল। আয়োগখনৰ সদস্যসকল হ'ল—

(১) ড. লক্ষ্মণস্বামী মুডালিয়াৰ- মাদ্ৰাজ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উপাচাৰ্য।
(২) ড. এ. এল. বসু- অধ্যক্ষ কেন্দ্ৰীয় শিক্ষা বিদ্যালয়, দিল্লী (সম্পাদক)
(৩) ড. কে. এল. শ্ৰীমালী অধ্যক্ষ, বিদ্যাভৱন শিক্ষক মহাবিদ্যালয়, উদয়পুৰ।
(৪) শ্ৰীমতী হংসা মেহতা- উপাচাৰ্য্য বৰোদা বিশ্ববিদ্যালয়।
(৫) প্ৰফেচাৰ জন ক্ৰিষ্টি- অধ্যক্ষ জেচুইট কলেজ, অক্সফোৰ্ড।
(৬) ড. কেনেথ ৰাষ্ট উইলিয়ামচ- এচ' চিয়েট ডাইৰেক্টৰ, দক্ষিণ আঞ্চলিক শিক্ষাৰ বৰ্ড আটালান্টা আমেৰিকা।
(৭) শ্ৰী কে. জি, চৈয়াদিন- শিক্ষাবিদ।
(৮) শ্ৰী জে. এ. তাৰাপুৰৱালা- শিক্ষাবিদ।
(৯) শ্ৰী. এম. টি. ব্যাস শিক্ষাবিদ।

১৯৫২ চনৰ ৬ অক্টোবৰ তাৰিখে শিক্ষামন্ত্ৰী মৌলানা আবুল-কালাম আজাদে আয়োগখনৰ আনুষ্ঠানিক উদ্বোধন কৰে আৰু তেতিয়াৰে পৰা আয়োগৰ সদস্যসকলে কৰ্মত প্ৰবৃত্ত হয়। তেওঁলোকে মাধ্যমিক শিক্ষাৰ সকলো দিশ সামৰি এখন প্ৰশ্নাৱলী প্ৰস্তুত কৰি বিভিন্নজন শিক্ষা বিশেষজ্ঞ, শিক্ষাবিদ আৰু শিক্ষকসকলে মতামত তথা পৰামৰ্শৰ কাৰণে পঠিয়াইছিল। ইয়াৰ জৰিয়তে আয়োগে মাধ্যমিক শিক্ষা সম্বন্ধীয় অনেক তথ্য, মতামত আৰু পৰামৰ্শ সংগ্ৰহ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। তাৰোপৰি আয়োগৰ সদস্যসকলে বিভিন্ন ৰাজ্যত ঘূৰি-ফুৰি সমাজৰ বিভিন্ন দিশৰ মানুহক সাক্ষাৎ কৰি যথেষ্ট তথ্যপাতি সংগ্ৰহ কৰিছিল। এনেদৰে আয়োগে মাধ্যমিক শিক্ষাৰ সৰ্বদিশৰ ওপৰত বিশেষ অধ্যয়ন তথা পৰ্যালোচনাৰে অন্তত ১৫ টা অধ্যায়যুক্ত প্ৰতিবেদন প্ৰস্তুত কৰি ১৯৫৩ চনৰ ২৯ আগষ্ট তাৰিখে দাখিল কৰে।

প্ৰতিবেদনখনৰ ওপৰত কেন্দ্ৰীয় শিক্ষা উপদেষ্টা পৰিষদে ১৯৫৩ চনৰ ৯ আৰু ১০ নৱেম্বৰ তাৰিখে আলোচনা কৰিছিল। পৰিষদে আয়োগৰ পৰামৰ্শাৱলী নিখুঁতভাৱে পৰীক্ষা কৰি দ্ৰুত কাৰ্যকৰী কৰণৰ ক্ষেত্ৰত পৰামৰ্শ দিবলৈ এখন কমিটি গঠন কৰিবলৈ আয়োগৰ সভাপতিক দায়িত্ব দিয়ে। P.T.O.

১৯৬৪-৬৬ চনৰ মাধ্যমিক শিক্ষা আয়োগ

ভাৰতবৰ্ষৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ সকলোখিনি দিশ সামৰি লৈ পৰামৰ্শ দিবৰ বাবে কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে ১৯৬৪ চনৰ ১৪ জুলাইত এখন শিক্ষা আয়োগ গঠন কৰে। সেই আয়োগত বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ সভাপতি ডি. এচ. কোঠাৰীক অধ্যক্ষ হিচাপে আৰু আন ১৭ জন বিশেষজ্ঞক সদস্য হিচাপে নিযুক্তি দিয়া হয়। বিদেশৰ সদস্যৰ ভিতৰত ইংলেণ্ড, আমেৰিকা, ফ্ৰান্স, জাপান আৰু ৰাছিয়াৰ সদস্য অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়, ভাৰতীয় সদস্যসকল আছিল এ. আৰ. দাউদ আৰু এ. গোপাল স্বামী, ভি. এচ. ঝা, পি. এন. কৃপাল, বি. পি. পাল, কুমাৰী এচ. পানান্দিকাৰ, কে. জি. চাইয়েদেইন আৰু টি. সেন ইত্যাদি। জে. পি. নাইক আছিল আয়োগৰ সদস্য সচিব। ১৯৬৪ চনৰ ২ অক্টোবৰ-ত জাতিৰ পিতা মহাত্মা গান্ধীৰ জন্ম দিনৰ দিনা আয়োগখনৰ শুভ উদ্বোধন হয়। উদ্বোধনী ভাষণত সেই সময়ৰ ৰাষ্ট্ৰপতি ড. সৰ্বপল্লী ৰাধাকৃষ্ণনে আশা প্ৰকাশ কৰিছিল যে আয়োগে প্ৰাথমিক, মাধ্যমিক, উচ্চ শিক্ষা আৰু ব্যৱহাৰী শিক্ষাৰ সকলো দিশৰ অধ্যয়ন কৰি ইয়াৰ ওপৰত পৰামৰ্শ আগবঢ়াব আৰু সকলো পৰ্যায়ৰ শিক্ষাৰ বিকাশ সাধনত সহায় কৰিব। শিক্ষাৰ দিশটো সামগ্ৰিক ভাৱে অধ্যয়ন কৰিবলৈ আয়োগে ১২ টা কাৰ্যদল আৰু ৭ খন কাৰ্য কমিটি গঠন কৰে। আয়োগৰ সদস্যসকলে দেশৰ বিভিন্ন ৰাজ্য ভ্ৰমণ কৰি স্কুল, কলেজ আৰু বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ, শিক্ষক, শিক্ষাবিদ আৰু প্ৰশাসকসকলৰ লগত আলোচনা কৰে। আয়োগে বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰসকলৰ দুখন সন্মিলন আহ্বান কৰে। ইয়াৰ উপৰিও শিক্ষাৰ লগত জড়িত আৰু আগ্ৰহী লোকৰ সাক্ষাৎ গ্ৰহণ কৰে, আয়োগে বিভিন্ন লোকৰ লিখিত তথ্য, স্মাৰক পত্ৰ আৰু প্ৰস্তুত প্ৰশ্নাৱলীৰ উত্তৰ সংগ্ৰহ কৰে। আয়োগে ২৪০০ খনতকৈও অধিক লোকৰ স্মাৰক পত্ৰ আৰু টোকা সংগ্ৰহ কৰে। দেশৰ শিক্ষা প্ৰশাসক, মন্ত্ৰী আৰু সাংসদ আদিৰ উপৰিও বিদেশৰ বহুতো শিক্ষক বিশেষজ্ঞৰ পৰামৰ্শ আয়োগে গ্ৰহণ কৰে। তাৰ ভিতৰত ইংলেণ্ড, আমেৰিকা, ফ্ৰান্স, জাপান আৰু চোভিয়েট দেশ আৰু

P.T.O.

UNESCOৰ শিক্ষা বিশেষজ্ঞসকলেই প্ৰধান । আয়োগে ২১ মাহ পিছত প্ৰতিবেদন প্ৰস্তুত কৰি ১৯৬৬ চনৰ ২৯ জুন তাৰিখে ভাৰতৰ সেই সময়ৰ শিক্ষা মন্ত্ৰী এম. চি. চাগলাৰ হাতত প্ৰদান কৰে । ভাৰতীয় শিক্ষাত কোঠাৰী আয়োগৰ প্ৰতিবেদন খনেই হৈছে বৰ্তমানলৈকে সৰ্ববৃহৎ শিক্ষা প্ৰতিবেদন । মূল প্ৰতিবেদনৰ পৰামৰ্শসমূহ প্ৰায় ৭০০ পৃষ্ঠা আগুৰি আছে । প্ৰতিবেদনখন ১৯ অধ্যায়ত ৰচনা কৰা হৈছে । অধ্যায় কেইটা আয়োগে পুনৰ বহলভাৱে ৩ ভাগত বিভক্ত কৰিছে । ইয়াৰ প্ৰথম ভাগত শিক্ষাৰ জাতীয় লক্ষ্য, উদ্দেশ্যসমূহ আৰু তাক সাধন কৰিবৰ বাবে শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ প্ৰয়োজনীয় পৰিৱৰ্তন সাধন, শিক্ষা গাঠনিৰ পুনৰ সংগঠন, শিক্ষকসকলৰ মানদণ্ড উন্নতিকৰণ আৰু শিক্ষা সা-সুবিধাৰ সমতা স্থাপন আদি দিশ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয় ।

মাধ্যমিক শিক্ষাৰ লক্ষ্য

মাধ্যমিক শিক্ষাৰ লক্ষ্য তলত দিয়া ধৰণেৰে উল্লেখ কৰিব পাৰি—

ক) গণতান্ত্ৰিক নাগৰিকত্বৰ বিকাশ : মুদালিয়াৰ আয়োগে উল্লেখ কৰিছে যে মাধ্যমিক শিক্ষা যিহেতু সৰহভাগ নাগৰিকৰে শেষ শিক্ষা হ'ব, সেয়েহে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে গণতান্ত্ৰিক ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰয়োজনীয়তা পূৰণ কৰিব পৰাকৈ শিক্ষা লাভ কৰিব। গণতন্ত্ৰৰ বাবে প্ৰত্যেকজন নাগৰিকৰে বহু গুণৰ দৰকাৰ হয়, যেনে—

(১) সুস্থ চিন্তাধাৰা : এখন গণতান্ত্ৰিক দেশত প্ৰত্যেক নাগৰিকৰে সুস্থ চিন্তাধাৰাৰ অতীৱ প্ৰয়োজন। যাতে তেওঁ নিত্য-নতুন চিন্তাৰে দেশৰ উন্নয়নত ইন্ধন যোগাব পাৰে। সেয়েহে তেওঁ অজ্ঞানতা, কু-সংস্কাৰ, অন্ধবিশ্বাস আদিক ক্ষয় কৰি বৈজ্ঞানিক দৃষ্টিভংগীৰে বিবেচনা কৰিব পৰা ধৰণৰ হ'ব লাগিব। প্ৰত্যেক নাগৰিকে যাতে সুচিন্তা কৰি নিজৰ ভাব স্পষ্টভাৱে প্ৰকাশ কৰিব পাৰে, তাৰবাবে মাধ্যমিক শিক্ষাই উপযুক্ত শিক্ষা প্ৰদান কৰিব লাগিব।

(২) সুস্থ সামাজিক সমাযোজন : সমাজৰ সৈতে সুস্থ সমাযোজনৰ বাবে প্ৰতিজন নাগৰিকে উপযুক্ত শিক্ষা লাভ কৰিব। স্কুলত বিভিন্ন আৰ্থিক, সামাজিক আৰু ভিন্ন ধৰ্মীয় ছাত্ৰ-ছাত্ৰী গোট খায়। স্কুলত সেইবাবে সমাজৰ লগত মিলাজুলি থাকিব পৰাৰ বাবে প্ৰশিক্ষণ দিয়াৰ যথেষ্ট সুবিধা আছে। এই সুবিধা সকলো স্কুলে গ্ৰহণ কৰা উচিত। প্ৰতিজন নাগৰিকৰ নিজৰ কৰ্তব্য, ওচৰ-চুবুৰীয়াৰ সৈতে সদ্ভাৱ, মিলা-প্ৰীতি, বন্ধুত্ব, সহানুভূতি, ত্যাগৰ মনোভাৱ, অনুশাসন, সহযোগিতা, সামাজিক চেতনা, সংযম আদি গুণসমূহৰ বিকাশ মাধ্যমিক শিক্ষাই সাধন কৰিব লাগিব।

(৩) সামাজিক ন্যায় : গণতন্ত্ৰই প্ৰতিজন নাগৰিকক সম-অধিকাৰ প্ৰদান কৰিছে যোৱাঁ মাধ্যমিক শিক্ষাই কোনো ধৰণৰ ব্যক্তি বৈষম্যতক গুৰুত্ব নিদি সামাজিক ন্যায়ৰ প্ৰতি সু-মনোভাৱ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মনত গঢ়ি তুলাত গুৰুত্ব দিব লাগিব। ধৰ্ম নিৰপেক্ষতা আৰু

P.T.O.

দেশীয় বহুল দৃষ্টিভংগীৰ ক্ষেত্ৰত যাতে কোনো ধৰণৰ বাধাৰ সৃষ্টি নহয় তাৰ প্ৰতি শিক্ষা ব্যৱস্থা সজাগ হৈ থাকিব লাগিব ।

(৪) <u>বাক্-পটুতা আৰু লিখনিৰ স্পষ্টতা</u> ঃ মাধ্যমিক শিক্ষাই স্বকীয়-চিন্তন ক্ষমতা, নতুন ধ্যান-ধাৰণাৰ আগবন, নব-আদৰ্শ আৰু বৌদ্ধিক সংহতি গ্ৰহণ কৰিব পৰা যোগ্যতা আদি গুণৰ বিকাশ কৰাৰ উপৰিও ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ প্ৰকাশ ভংগী, কথন-কৌশল, লিখন-ভংগী আদি দিশত উপযুক্ত প্ৰশিক্ষণ দিব লাগিব ।

(৫) <u>সহনশীলতা</u> ঃ মাধ্যমিক শিক্ষা ব্যৱস্থাই আমাৰ কষ্ট-সহিষ্ণুতা, কৰ্তব্য পৰায়ণ, নিয়মানুৱৰ্তিতা আদি গুণৰ বিকাশ ঘটাব লাগিব ।

(৬) <u>প্ৰকৃত দেশপ্ৰেম</u> ঃ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ লক্ষ্য হব প্ৰদেশ প্ৰেম জাগ্ৰত কৰি দেশমাতৃৰ হিত সাধন কৰা । নিজৰ দেশক ভাল পোৱা মানেই আনৰ দেশক বেয়া পোৱা নুবুজায় । ইয়ে এইটোও বুজায় যে নিজৰ দেশৰ প্ৰতিটো কথাই ভাল, তাত কোনো বেয়াৰ চাপ থাকিব নোৱাৰে । আচলতে দেশক ভাল পোৱা মানে দেশৰ সভ্যতা-সাংস্কৃতিক প্ৰশংসা কৰা, ইয়াত থকা দুৰ্বলতাক স্বীকাৰ কৰা আৰু দুৰ্বলতাবোৰ আতৰাবলৈ চেষ্টা কৰা । প্ৰকৃত দেশপ্ৰেমৰ বাবে তিনিটা গুণৰ অতীব প্ৰয়োজন, সেইকেইটা সংক্ষেপে এনেধৰণৰ

(i) নিজৰ দেশৰ সাংস্কৃতিক আৰু সামাজিক ঐতিহ্যৰ উচ্চ মনোভাব পোষণ ।

(ii) বিষম জাতীয়তাবাদস্বৰূপ ভিন ভিন বদগুণবিলাক চিনাক্ত কৰি সেইবিলাকৰ দূৰীকৰণৰ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ, আৰু

(iii) ৰাষ্ট্ৰীয় ঐক্য আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় সংহতিৰ প্ৰয়োজনীয়তাত ব্যক্তিগত স্বাৰ্থক আওকাণ কৰি দেশৰ হিতৰ বাবে ইন্ধন যোগোৱা ইত্যাদি । মাধ্যমিক শিক্ষাই এই দিশবিলাকৰ ওপৰত গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিব লাগিব ।

(খ) <u>বৃত্তিগত যোগ্যতাৰ উন্নতকৰণ</u> ঃ আমাৰ দ্বিতীয় প্ৰয়োজনীয় দিশটো হৈছে ছাত্ৰীসকলৰ বৃত্তিগত পাৰদৰ্শিতা বৃদ্ধি কৰা । কাৰণ আমাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে হাতৰ কাম, উৎপাদনমূলক কাম কৰিব নাজানে, ফলত আনৰ পৰিশ্ৰমৰ ওপৰত শিক্ষিত শ্ৰেণীৰ মানুহে মধুমলাৰ

দৰে আৱৰ্তে হৈছে । কায়িক শ্ৰমৰ প্ৰতি গুৰুত্ব কমি গৈছে । দেশৰ সম্পদ কমি গৈছে । গতিকে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ কায়িক শ্ৰমৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধাভাৱ জগাই তুলা, স্ব ক্ৰিয়াৰ প্ৰতি সচেতন কৰি তোলা, কৰ্ম তৎপৰতা বৃদ্ধি কৰা, শিল্প উদ্যোগৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় কৌশল আয়ত্তকৰণ ব্যৱস্থা স্কুল কৰা ইত্যাদি দিশৰ প্ৰতি মাধ্যমিক শিক্ষাই গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিব লাগিব । যেকোনো এটা বৃত্তি সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীকে বাধ্যতামূলকভাৱে শিকালে তাৰ পৰা তেওঁলোকৰ ব্যক্তিত্বৰ কেউটা দিশৰ বিকাশ হ'ব । সহানুভূতি বৃদ্ধি পাব, শাৰীৰিক পৰিশ্ৰম হ'ব, কায়িক শ্ৰমৰ প্ৰতি আমাৰ মানুহৰ মনোভাৱ সলনি হ'ব আৰু লগতে পাঠ্যক্ৰমখনো বেছি আকৰ্ষণীয় হ'ব । তেতিয়াহে মাধ্যমিক শিক্ষাই শিক্ষাৰ্থীসকলক স্বাৱলম্বী কৰি তুলিব লগতে জাতীয় অৰ্থৰ ভঁৰাল টনকিয়াল হ'ব আৰু জনসাধাৰণৰ জীৱন-ধাৰণৰ মান উন্নত হ'ব ।

গ) ব্যক্তিত্বৰ বিকাশ ঃ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ আন এটা উদ্দেশ্য হৈছে ব্যক্তিত্বৰ বিকাশ সাধন কৰা । ব্যক্তিত্বৰ পূৰ্ণ বিকাশ ঘটাবলৈ হ'লে ব্যক্তিৰ শাৰীৰিক, মানসিক, অনুভূতিক, সামাজিক আৰু ব্যৱহাৰিক জ্ঞানৰ চাহিদা পূৰণ কৰিব লাগিব ।

ঘ) নেতৃত্বৰ শিক্ষা ঃ গণতন্ত্ৰৰ সুস্থ বিকাশৰ বাবে নেতৃত্বৰ শিক্ষা অতি প্ৰয়োজনীয় । সাহিত্য, কলা, বাণিজ্য, কাৰিকৰী, উদ্যোগ - সকলোতে উচ্চতম নেতৃত্বৰ যোগান ধৰাটো বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কাম । কিন্তু সকলোৱে বিশ্ববিদ্যালয়লৈ যাব নোৱাৰে । সেইবাবে সৰহ ভাগ নাগৰিকৰ বাবে মাধ্যমিক শিক্ষাই শেষ শিক্ষা । এনেক্ষেত্ৰত মাধ্যমিক শিক্ষাই মাধ্যমিক পৰ্যায়ত সাহিত্য, কলা, ৰাজনীতি, উদ্যোগ, বাণিজ্য আদিত নেতৃত্বৰ যোগান ধৰিব লাগিব । এই নেতৃত্বৰ বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত মাধ্যমিক স্কুলে স্কুলৰ ভিতৰতে সকলো ধৰণৰ সা-সুবিধা ধৰিব লাগিব ।

P.T.O.

মাধ্যমিক শিক্ষাৰ সমস্যা

মাধ্যমিক শিক্ষাৰ সমস্যাবোৰ সংক্ষেপে এনেধৰণৰ—
(১) আমাৰ বৰ্তমানৰ মাধ্যমিক শিক্ষা বাস্তৱ জীৱনৰ লগত জড়িত নহয়। এই শিক্ষা পুথিগত, যান্ত্ৰিক, একমুখী আৰু পৰিৱৰ্তনৰ দিশলৈ মনোযোগ নিদিয়া এক গতানুগতিক শিক্ষা ব্যৱস্থা।

(২) এই শিক্ষা ব্যৱস্থাই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ পূৰ্ণ ব্যক্তিত্বৰ বিকাশ অসমৰ্থ হৈছে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ অত্যাৱশ্যকীয় গুণ যেনে— অনুশাসন, সহযোগিতা আৰু নেতৃত্ব দিব পৰা গুণাৱলীৰ বিকাশ উপযুক্তভাৱে সাধন কৰিব পৰা নাই।

(৩) বৰ্তমানৰ মাধ্যমিক শিক্ষা ঠেক গণ্ডীৰ আৰু এক পক্ষীয় হোৱাৰ কাৰণে সমতা লোপ পাইছে। এনে পৰিস্থিতিত প্ৰকৃত ব্যক্তিত্বৰ গঠন সম্ভৱ নহয়।

(৪) শিক্ষা আহৰণৰ মাধ্যম ইংৰাজী ভাষা হোৱা বাবে নানা বেমেজালিৰ সৃষ্টি হৈছে। সমাজৰ প্ৰয়োজনীয়তাক আওকাণ কৰি ইংৰাজী আৰু দুই এটা বিষয়ৰ অধ্যয়নত অধিক গুৰুত্ব দিয়া হৈছে। আনকি আঞ্চলিক ভাষাৰ দাবীকো তুচ্ছ জ্ঞান কৰা হৈছে।

(৫) গতানুগতিক শিক্ষা পদ্ধতিয়ে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজত স্বাধীনতা আৰু আত্ম প্ৰত্যয়ৰ অনুভূতি জগাই তোলাত ব্যৰ্থ হৈছে। এনে শিক্ষণ পদ্ধতি মুঠেই বিজ্ঞান সন্মত নহয়। পাঠ্যক্ৰমৰ বিষয় গধুৰ হোৱা বাবে আৰু মুখস্থ কৰাৰ আহ্বান দিয়া বাবে ছাত্ৰৰ কল্পনা শক্তি ধ্বংস কৰিছে।

(৬) শ্ৰেণীসমূহত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা প্ৰয়োজনতকৈ অনেক বেছি হোৱা বাবে শিক্ষক আৰু ছাত্ৰৰ মাজৰ পাৰস্পৰিক সংখ্যা নিবিড় সম্পৰ্ক ৰক্ষা কৰি কঠিন হৈ পৰিছে। ইয়াৰ ফলস্বৰূপে, ছাত্ৰৰ চাৰিত্ৰিক সবলতা, কৰ্তব্যনিষ্ঠা আদিৰ গুণ বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত শিক্ষকৰ প্ৰভাৱ কমি আহিছে।

(৭) শিক্ষকসকলৰ অৱস্থা আগতকৈ বেয়া হব ধৰিছে। শিক্ষকৰ বেতনৰ মান নিম্ন হোৱা বাবে উপযুক্ত তথা অভিজ্ঞতা তথা লোক

P.T.O.

শিক্ষকসকল কামৰ বাবে আহিব লগা হৈছে।

(৮) মাধ্যমিক শিক্ষাত পৰীক্ষাত হেঁচা বৰ বেছি আৰু পৰীক্ষা ব্যৱস্থাও ত্ৰুটিপূৰ্ণ। এনে পৰীক্ষাই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ প্ৰকৃত জ্ঞানৰ পৰিমাপ কৰাত বিফল হৈছে।

(৯) মাধ্যমিক স্কুলৰ শিক্ষক নিৰ্বাচন পদ্ধতি ত্ৰুটিপূৰ্ণ।

(১০) সহঃ পাঠ্যক্ৰমিক কাৰ্যাৱলীৰ অভাৱ। অলপ খেলা-ধূলা, শিল্পকলা আদি পাঠ্যক্ৰমৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে যদিও মুখ্য ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিব পৰা নাই।

(১১) মাধ্যমিক শিক্ষাত বৃত্তিমূলক শিক্ষাৰ দিশটোক একেবাৰে আওকাণ কৰা হৈছে।

অসমৰ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ সমস্যা এনেধৰণৰ :

বৰ্তমান আমাৰ ৰাজ্যত যদিও মাধ্যমিক শিক্ষাৰ কিছু বৃদ্ধি পৰিলক্ষিত হৈছে তথাপি মাধ্যমিক শিক্ষাৰ আশানুৰূপ সম্প্ৰসাৰণ আৰু উন্নতি হোৱা নাই। আজিও আমাৰ মাধ্যমিক শিক্ষা ব্যৱস্থা নানান সমস্যাৰে জৰ্জৰিত। তলত মাধ্যমিক শিক্ষাৰ প্ৰধান সমস্যাসমূহৰ কেইটামান গুৰুত্বপূৰ্ণ সমস্যা উল্লেখ কৰা হ'ল—

(১) আমাৰ ৰাজ্যত মাধ্যমিক বিদ্যালয়সমূহ সমানে বিতৰণ হোৱা নাই। অৰ্থাৎ কিছুমান এলেকাত প্ৰয়োজনৰ তুলনাত স্কুলৰ সংখ্যা বাঢ়িছে যদিও আন কিছুমান এলেকাত প্ৰয়োজনীয় বিদ্যালয়ৰ অভাৱ।

(২) অসমৰ মাধ্যমিক পৰ্যায়ৰ পাঠ্যক্ৰম দোষমুক্ত নহয়। এই পাঠ্যক্ৰম একমুখী হোৱা বাবে আৰু কাৰ্যকৰী বিষয়ৰ অভাৱত শিক্ষাৰ্থীৰ জীৱনৰ লগত সম্পৰ্কহীন। ইয়াৰ উপৰিও এই পাঠ্যক্ৰমত বুৰঞ্জী, ভূগোল আদিৰ দৰে গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়ক অৱহেলা কৰা হৈছে। বৰ্তমান এই বিষয়সমূহ বাধ্যতামূলক কৰি তুলিবৰ বাবে জনমত গঢ়ি উঠিছে।

(৩) মাধ্যমিক পৰ্যায়ৰ পাঠ্যপুথি প্ৰস্তুত আৰু প্ৰকাশৰ দায়িত্ব মাধ্যমিক শিক্ষা পৰিষদে গ্ৰহণ কৰে যদিও এই গুৰু দায়িত্ব পালনত সদায় অনেক বিসংগতিয়ে দেখা দিছে। শিক্ষাবৰ্ষ আৰম্ভ হোৱাৰ লগে

P.T.O.

লগে পাঠ্যপুথি যোগান ধৰিব নোৱাৰা অৱস্থাই আদায় এক সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰে ।

(৪) অসমৰ বহুতো মাধ্যমিক বিদ্যালয়ৰ বৈষয়িক দিশৰ দুৰৱস্থাই এই শিক্ষাৰ গুণগত মান নিম্নগামী কৰি তুলিছে । দুই এখন চৰকাৰী আৰু বেচৰকাৰী স্কুলৰ বাহিৰে অধিকাংশ বিদ্যালয়ৰ বৈষয়িক দুৰৱস্থাই প্ৰয়োজনীয় শিক্ষা পৰিৱেশ গঢ় দি তোলাত ব্যৰ্থ হৈছে ।

(৫) স্কুল পৰিদৰ্শনৰ অনুন্নত অৱস্থাত মাধ্যমিক শিক্ষাৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ সমস্যা । যথেষ্ট সংখ্যক বিদ্যালয় পৰিদৰ্শক থকা স্বত্বেও পৰিদৰ্শন ব্যৱস্থা কাৰ্যকৰী নোহোৱাত মাধ্যমিক শিক্ষা নিম্নগামী হৈছে ।

(৬) অসমৰ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰশিক্ষণ প্ৰাপ্ত শিক্ষকৰ অভাৱ দেখা যায় । পৰ্যাপ্ত পৰিমানৰ প্ৰশিক্ষণ প্ৰাপ্ত শিক্ষক সকলক বিদ্যালয় পৰিৱেশত সা-সুবিধাৰ অভাৱত মনোনুগতিকভাৱে শিক্ষাদান কৰিব লগা হোৱা বাবে শিক্ষাৰ গুণগত মানৰ কোনো উন্নতি হোৱা নাই ।

(৭) উপযুক্ত অহৰ্তাপূৰ্ণ শিক্ষকৰ বৰ্ম নিযুক্তি নোহোৱাটো আমাৰ ৰাজ্যৰ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত এক গুৰুত্বপূৰ্ণ সমস্যা ।

(৮) মোতালিয়াৰ আয়োগ, কোঠাৰী আয়োগৰ লগতে ১৯৮৩ চনৰ জাতীয় শিক্ষানীতিত মাধ্যমিক পৰ্যায়ৰ শিক্ষা বৃত্তিমুখী কৰণত অধিক গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল । কিন্তু প্ৰায়োগিক দিশত এই বৃত্তিমুখী কৰণ অসমত সফল হোৱা নাই ।

(৯) অসমৰ বিভিন্ন মাধ্যমিক বিদ্যালয় সমূহৰ শিক্ষাৰ মানদণ্ড বৈষম্যমূলক । অসম চৰকাৰী চৰকাৰৰ সাহায্যপ্ৰাপ্ত আৰু ব্যক্তি বেচৰকাৰী বিদ্যালয়সমূহৰ শিক্ষাৰ মানদণ্ড ভিন ভিন । এই বৈষম্যই এক শ্ৰেণীৰ বিদ্যালয়ৰ প্ৰতি সৰ্বসাধাৰণক অধিক আকৰ্ষিত কৰে ।

(১০) অসমৰ মাধ্যমিক শিক্ষান্ত পৰীক্ষাৰ ফলাফল বিশ্লেষণ কৰিলে দেখা যায় অধিকাংশ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী ইংৰাজী বিষয়ত অকৃতকাৰ্য হয় । গাঁও আৰু পিছপৰা অঞ্চলসমূহত এই বিষয়ত বিজ্ঞানসন্মত শিক্ষাদানৰ অভাৱ দেখা যায় ।

মুঠতে আমাৰ ৰাজ্যৰ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ ছবিখন আজিও

ইয়াৰ অৱস্থাৰ উন্নতি হোৱা নাই। এই শিক্ষাক সফল কৰি তুলিবৰ বাবে চৰকাৰী, বেচৰকাৰী সংস্থা শিক্ষক, অভিভাৱক আৰু ছাত্ৰৰ ঐকান্তিক প্ৰচেষ্টাৰ প্ৰয়োজন।

মাধ্যমিক শিক্ষাৰ সমস্যাৰ সমাধান

(১) স্বাধীনতাৰ পূৰ্বে আৰু পিছত বিভিন্ন সমিতি আৰু আয়োগে মাধ্যমিক শিক্ষাৰ বিভিন্ন লক্ষ্যৰ কথা উল্লেখ কৰিছে। কিন্তু মাধ্যমিক বিদ্যালয়সমূহে কাৰ্যক্ষেত্ৰত সেই লক্ষ্যসমূহ বাস্তৱায়িত কৰিবলৈ চেষ্টা নকৰে। তথাকথিত লক্ষ্যবোৰ কাৰ্যতঃ কাগজত লক্ষ্য। স্বাধীনতাৰ পূৰ্বৰ দিনত মাধ্যমিক শিক্ষাৰ একমাত্ৰ লক্ষ্য আছিল বহা কামৰ চাকৰি নিশ্চিত কৰা, এইটো নিঃসন্দেহে অতি সংকীৰ্ণ লক্ষ্য।

আনকি মাধ্যমিক শিক্ষাও নিজে সম্পূৰ্ণ নহয়। কলেজ আৰু বিশ্ববিদ্যালয়ত নামভৰ্তিৰ বাবে ই এক ষ্টেপিং ষ্টোন। এইদৰে মাধ্যমিক শিক্ষাক উচ্চ শিক্ষাৰ পাচপৰ্ট হিচাপে গণ্য কৰা হয়। সেয়েহে মাধ্যমিক মূল দোষটো হ'ল ইয়াৰ লক্ষ্যহীনতা। মাধ্যমিক শিক্ষাৰ ব্যৱহাৰিক জীৱনৰ সৈতে জড়িত নিৰ্দিষ্ট লক্ষ্য থাকিব লাগিব আৰু মাধ্যমিক বিদ্যালয়সমূহে সেই লক্ষ্যসমূহ সম্পূৰণৰ সকলো দিশলৈ বাস্তৱায়িত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিব লাগে।

(২) মাধ্যমিক শিক্ষা তাত্ত্বিক কিতাপৰ দৰে, সংকীৰ্ণভাৱে ধাৰণা কৰা আৰু অবাস্তৱমুখী। ই সামাজিক বিচ্ছিন্নতাৰ সৃষ্টি কৰে আৰু জীৱনৰ প্ৰয়োজনীয়তা পূৰণ নকৰে। ই জীৱনকেন্দ্ৰিক নহয়। ই নিবনুৱা সমস্যা বৃদ্ধি কৰিব নালাগে আৰু সক্ষম, স্ব-নিৰ্ভৰশীল আৰু দেশপ্ৰেমিক নাগৰিক উৎপাদনত সহায় কৰিব লাগে।

বৰ্তমানৰ মাধ্যমিক শিক্ষাই নিবনুৱা সমস্যা আৰু অধিক ভয়াবহ কৰি তুলিছে। সেয়েহে আমি আমাৰ মাধ্যমিক শিক্ষা ইমানেই উপযোগী কৰি তুলিব লাগিব যে এই পৰ্যায়ত উত্তীৰ্ণ হোৱা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে কেৱল বিশ্ববিদ্যালয়ত নামভৰ্তিৰ বাবে দৌৰিব নালাগে আৰু নিবনুৱা সমস্যা বৃদ্ধি নহয় আৰু তেওঁলোকে উৎপাদনশীল প্ৰকৃতিৰ কিছুমান বৃত্তিগত দক্ষতা আহৰণ কৰি উৎপাদনশীলৰ কিছু বৃত্তিগত দক্ষতা আহৰণ কৰি অৰ্থনৈতিকভাৱে স্বাধীন হ'ব পাৰে প্ৰভৃতি।

P.T.O.

(৩) বৰ্তমানৰ মাধ্যমিক শিক্ষা উৎপাদনশীলতাৰ লগত জড়িত নহয়। পাশ্চাত্য দেশসমূহৰ বেছিভাগতে মাধ্যমিক শিক্ষা উৎপাদনশীলতাৰ সৈতে অত্যন্ত সম্পৰ্কিত। কিন্তু আমাৰ দেশত এনে নহয়। ভাৰতৰ মাধ্যমিক শিক্ষাই কৃষি আৰু উদ্যোগতে দুয়োটা দিশতে ৰাষ্ট্ৰীয় উৎপাদন বৃদ্ধি কৰাত সহায় নকৰে। মুদালিয়াৰ আয়োগে (১৯৫২-৫৩) আৰু কোঠাৰী আয়োগ (১৯৬৪-৬৬) দুয়োটাই মাধ্যমিক শিক্ষাক উৎপাদনশীল কৰি তোলাৰ বাবে কেইটামান কঠোৰ পৰামৰ্শ দিছিল। কিন্তু এই কাম আকাংক্ষিত স্তৰত সম্ভৱ হোৱা নাই। বেগৰ পেৰিফেৰী আৰু কৰ্ম অভিজ্ঞতাৰ আচনি সমূহ দুৰ্ভাগ্যজনকভাৱে বিফল হৈছে প্লাচ টু পৰ্যায়টো এতিয়াও প্ৰসাৰিত হিচাপে বৃত্তিমূলক কৰা হোৱা নাই।

(৪) আমাৰ দেশৰ মাধ্যমিক শিক্ষা জাতিটোৰ অৰ্থনৈতিক বিকাশ আৰু দ্ৰুত সামাজিক পৰিৱৰ্তনৰ বাবে সহায়ক নহয়। ভাৰতত মাধ্যমিক শিক্ষাৰ বৰ্তমানৰ ব্যৱস্থাত কোনো জনশক্তি প্ৰশিক্ষণ সম্ভৱ নহয়। মাধ্যমিক শিক্ষাই এজন কিশোৰক ভাৰতৰ কৃষিবিদ্যা আৰু ঔদ্যোগিক বৃদ্ধিৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰিব লাগিব যদিও প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ সঠিক ব্যৱহাৰ।

(৫) বৰ্তমানৰ মাধ্যমিক শিক্ষা ব্যৱস্থাত ব্যক্তিত্ব বা ব্যক্তিত্বৰ সম্পূৰ্ণ বিকাশৰ সুযোগৰ কম যিটো সকলো বয়সৰ আৰু সকলো দেশতে শিক্ষাৰ স্বীকৃতপ্ৰাপ্ত লক্ষ্য। মাধ্যমিক শিক্ষা আমাৰ লোৱা কৈশোৰ পৰ্যায়টোৱেই এনে বিকাশৰ বাবে উপযুক্ত পৰ্যায়। ভাৰতত এতিয়া ভীৰু চৰিত্ৰৰ পুৰুষ নহয়, মহিমামণ্ডিত আৰু উচ্চ ব্যক্তিত্বৰ পুৰুষৰ প্ৰয়োজন। এই ক্ষেত্ৰত মাধ্যমিক শিক্ষাৰ ভূমিকা আছে।

(৬) বৰ্তমানৰ মাধ্যমিক শিক্ষা ব্যৱস্থাত চৰিত্ৰ প্ৰশিক্ষণৰ পৰিসৰ কম। চৰিত্ৰ জীৱনৰ মুকুট। চৰিত্ৰ প্ৰশিক্ষণৰ বাবে মূল্যবোধৰ শিক্ষা অতি প্ৰয়োজনীয় যদিও সহনশীলতা, সহযোগিতা, সহ-অনুভৱ, সততা, বিনয়, শিক্ষক বা বয়োজ্যেষ্ঠৰ প্ৰতি সন্মান, আত্মসন্মান, জাতীয়, সাংস্কৃতিক প্ৰতি বিশ্বাস আদি মূল্যবোধৰ প্ৰ বাবে আমাৰ মাধ্যমিক শিক্ষাই শিক্ষাক বিশেষ গুৰুত্ব নিদিয়ে পৰম্পৰা, ধৰ্মনিৰপেক্ষতা আদি স্বাধীনতাৰ পিছৰে পৰা আমাৰ সমাজখন চৰিত্ৰৰ সংকট আৰু চিৰন্তন মূল্যবোধৰ দ্ৰুত খহনীয়াৰ সন্মুখীন হৈছে।

P.T.O.

মাধ্যমিক বিদ্যালয়ৰ পৰ্যায়টোৱেই সেই মূল্যবোধৰ ভেটিৰ বাবে উপযুক্ত পৰ্যায় । আমাৰ মূল উদ্দেশ্য হৈছে চৰিত্ৰৱান যুৱক-যুৱতী উৎপাদন কৰা । আমাৰ শিক্ষাই কেৱল বিষয়বস্তুৰ দৰে জ্ঞান প্ৰদান কৰাই নহয় এনে জ্ঞান দিব লাগে যিয়ে ব্যক্তিগত সামাজিক আৰু জাতীয় সমৃদ্ধিত অৰিহণা যোগাব পাৰিব লাগিব ।

(ঘ) মাধ্যমিক শিক্ষাইও নেতৃত্বৰ প্ৰশিক্ষণৰ সুযোগ - প্ৰদান নকৰে। আমাৰ জাতীয় জীৱনৰ বিভিন্ন স্তৰত ছাত্ৰ - ছাত্ৰীসকল ভৱিষ্যতৰ নেতা আৰু সেইবাবেই তেওঁলোকৰ নেতৃত্বৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ সৰু-আৰু যথেষ্ট সংবেদনশীল হলেই উচিত হব খোতি বৰাটো । মাধ্যমিক পৰ্যায়ক নেতৃত্ব প্ৰশিক্ষণৰ প্ৰজনন ক্ষেত্ৰ হিচাপে গণ্য কৰিব পাৰি । সহ - পাঠ্যক্ৰমৰ কাৰ্যকলাপৰ আয়োজন আৰু অংশগ্ৰহণে এই ক্ষেত্ৰত বহু পৰিমাণে সহায় কৰিব পাৰে ।

(চ) আমাৰ দেশৰ বৰ্তমানৰ মাধ্যমিক শিক্ষা ফলপ্ৰসূ, গণতান্ত্ৰিক আৰু উৎপাদনশীল নাগৰিকত্বৰ বাবে অনুকূল নহয় যিটো ঘণ্টাৰ প্ৰয়োজনীয়তা । আমাৰ শিশু গণতন্ত্ৰক সফল কৰাৰ বাবে আমাক এনে সক্ষম, কৰ্তব্যপৰায়ণ আৰু আত্মনিৰ্ভৰশীল নাগৰিকৰ প্ৰয়োজন, যিসকল দেশৰ দ্ৰুত সমৃদ্ধিত অৰিহণা যোগোৱা বুদ্ধিমান দেশপ্ৰেমৰ মনোভাৱেৰে বঞ্চিত । আমাৰ মাধ্যমিক শিক্ষাই শিশুৰ নাগৰিক জ্ঞান গঢ়ি তোলাত আৰু সাহসীভাৱে বহুবিধ নাগৰিক কৰ্তব্য আৰু দায়িত্ব বহন কৰাত সহায় নকৰে । স্বাধীন ভাৰতৰ বাবে জীৱন আৰু নাগৰিকত্বৰ গণতান্ত্ৰিক মূল্যবোধ প্ৰশিক্ষিত নাগৰিকৰ প্ৰয়োজন ।

(ছ) আমাৰ দেশত মাধ্যমিক শিক্ষাৰ বৰ্তমানৰ চেটআপত সামাজিক দক্ষতাৰ বিকাশ সম্ভৱ নহয় । প্ৰতিজন ব্যক্তিৰ এটা সামাজিক আত্মা থাকে । কাৰণ আমাৰ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ দ্বাৰা অৱহেলিত এই সামাজিক আত্মাৰ এক সংহত ব্যক্তিত্ব বিকাশ অতি প্ৰয়োজনীয় । শিক্ষা আৰু সমাজৰ মাজতো ঘনিষ্ঠ সম্পৰ্ক আছে । শিক্ষাৰ সামাজিক দিশটো যদি অৱহেলিত হয় তেন্তে কোনো সমাজেই সমৃদ্ধিশালী হৈ আকাংক্ষিত বৃদ্ধি লাভ কৰিব নোৱাৰে ।

P.T.O

(১০) মানুহে কেৱল প্ৰথাৰে জীয়াই থাকিব নোৱাৰে । তেওঁ আৰু কিবা এটা বিচাৰে যিটো সংস্কৃতিৰ বাহিৰে একো নহয় । কিন্তু শিক্ষা আৰু সংস্কৃতি সমাৰ্থক নহয় । শিক্ষাতকৈ সংস্কৃতি বেছি । শিক্ষাই সংস্কৃতিৰ ভেটি গঠন কৰে আৰু ব্যক্তিৰ সাংস্কৃতিক সত্তাৰ বিকাশ ঘটায় । ব্যক্তিৰ সাংস্কৃতিক পুনৰ উৎপাদন অবিহনে সামগ্ৰিক সাংস্কৃতিক পুনৰুৎপাদন সম্ভৱ নহয় । মাধ্যমিক শিক্ষাই আমাৰ পৰম্পৰাগত সংস্কৃতি পদ্ধতি সমৃদ্ধ কৰিব লাগে আৰু আন দেশৰ নতুন সাংস্কৃতিক উপাদান গ্ৰহণ কৰিব লাগে ।

(১১) বৰ্তমান মাধ্যমিক শিক্ষাই সহপাঠ্যক্ৰমৰ কাম-কাজক অৱহেলা কৰে । কেৱল পাঠ্যক্ৰমৰ কাম-কাজে ব্যক্তি এজনৰ চতুৰ্মুখী ব্যক্তিত্ব গঢ়ি তুলাত সহায় কৰিব নোৱাৰে । ইয়াতেই এটা সহ-পাঠ্যক্ৰমৰ কাৰ্য্যকলাপৰ আয়োজনৰ প্ৰয়োজনীয়তা নিহিত হৈ আছে ।

(১২) সমগ্ৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাটো পৰীক্ষাৰ দ্বাৰা বিকৃত হৈ পৰে । পৰীক্ষা নামেৰে জনাজাত একক লেখ-মাখৰ দ্বাৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শৈক্ষিক কৃতিত্ব জুখিব পাৰি । প্ৰচলিত ৰচনা ধৰণৰ পৰীক্ষাই শৈক্ষিক ক্ষেত্ৰখনত আধিপত্য বিস্তাৰ কৰিছে । কিন্তু ইয়াৰ বহু সংখ্যক দোষৰ সৃষ্টি হৈছে আৰু সেইবাবেই ইয়াক প্ৰতিভা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শৈক্ষিক কৃতিত্ব নিৰ্ণয়ৰ একমাত্ৰ লেখ-মাখৰ বুলি গ্ৰহণ কৰা নহয় ।

(১৩) বৰ্তমান পাঠ্য-পুথিৰ সমস্যা আৰু পাঠদানৰ পদ্ধতিৰ সমস্যাৰ সৈতেও ঘনিষ্ঠভাৱে জড়িত । বহু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে পাঠ্যপুথিৰ অভাৱত ভোগে যিটো অতি ব্যয়বহুল । সেয়েহে পাঠ্যপুথি বিনামূলীয়াকৈ যোগান ধৰিব পৰা হলে হয়তো ভাল হলহেঁতেন নতুবা পৰিস্থিতিৰ ভিত্তিত প্ৰকাশকসকলক আৰ্থিক সাহায্য দিব লাগে যাতে পাঠ্যপুথিৰ দাম যুক্তিসংগত স্তৰত ৰখা হয় । প্ৰতিযোগিতাৰ বাবে ব্যক্তিগত প্ৰকাশকসকলে যুক্তিসংগত মান বা মানদণ্ড বজাই ৰাখিবলৈ বাধ্য হব ।

উপসংহাৰ

এই প্ৰকল্পটো মই মাধ্যমিক শিক্ষাৰ বিভিন্ন সমস্যাৰ কথা উল্লেখ কৰিছো বুলি কৰিলো। প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ পিছৰ শিক্ষা পৰ্যায়টো হৈছে মাধ্যমিক শিক্ষা পৰ্যায়। মাধ্যমিক শিক্ষা পৰ্যায়টো প্ৰাথমিক শিক্ষা আৰু উচ্চ শিক্ষাৰ মধ্যৱৰ্তীকালীন শিক্ষাৰ পৰ্যায় বোলা হয়। বৃটিচ শাসনৰ আগৰ সময়চোৱাত অসমত মাধ্যমিক পৰ্যায়ত আনুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ ব্যৱস্থা নাছিল। ১৯৩৫ চনতহে অসমত মাধ্যমিক শিক্ষা আনুষ্ঠানিকভাৱে আৰম্ভ হয়। স্বাধীনতাৰ পিছত মাধ্যমিক শিক্ষাৰ যথেষ্ট বিকাশ সাধন হয়। এইবোৰৰ ভিতৰত প্ৰশাসনীয় ক্ষেত্ৰত পৰিৱৰ্তন সাধন, পাঠ্যক্ৰমৰ সংশোধন, মূল্যায়ন ব্যৱস্থাৰ সংশোধন, বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ স্কুল স্থাপন আদিৰ পৰিৱৰ্তন দেখা যায়। পূৰ্বে অসমৰ মাধ্যমিক স্কুলসমূহ কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধীনত দেখা গৈছিল। কিন্তু ১৯৪৮ চনৰ ২৬ জানুৱাৰী তাৰিখে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয় স্থাপন হোৱাৰ পিছত অসমৰ মাধ্যমিক স্কুলসমূহৰ শৈক্ষিক দায়িত্ব গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ত প্ৰদান কৰা হয়। আৰু মেট্ৰিকুলেচ্যন পৰীক্ষাৰ দায়িত্বও গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ হাতলৈ অহাৰ লগে লগে মাধ্যমিক শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত দ্ৰুত বিকাশ সাধন হোৱা দেখা যায়।

উল্লেখনীয় যে অসমৰ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ দিশৰ ক্ষেত্ৰত কিছুমান সমস্যাও দেখা পোৱা যায়। প্ৰশাসনীয় ক্ষেত্ৰত, পাঠ্যক্ৰমৰ ক্ষেত্ৰত, পৰীক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত এই সমস্যাসমূহ ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নত প্ৰত্যক্ষ কৰিব পাৰিছো। ইয়াৰ সমস্যাসমূহৰ কিছুমাও উল্লেখ কৰা আছে। যিহেতু মাধ্যমিক শিক্ষা প্ৰাথমিক শিক্ষা আৰু উচ্চতৰ স্তৰৰ মধ্যৱৰ্তী শিক্ষা। গতিকে মাধ্যমিক শিক্ষাৰ বিকাশ ঘটাবলৈ হলে প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ বিকাশৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিব লাগিব। মাধ্যমিক শিক্ষাৰ বিকাশৰ বাবে চৰকাৰৰ আৰু স্থানীয় লোকৰ ইতিবাচক মনোভাৱৰ বিকাশ কৰিব লাগিব।

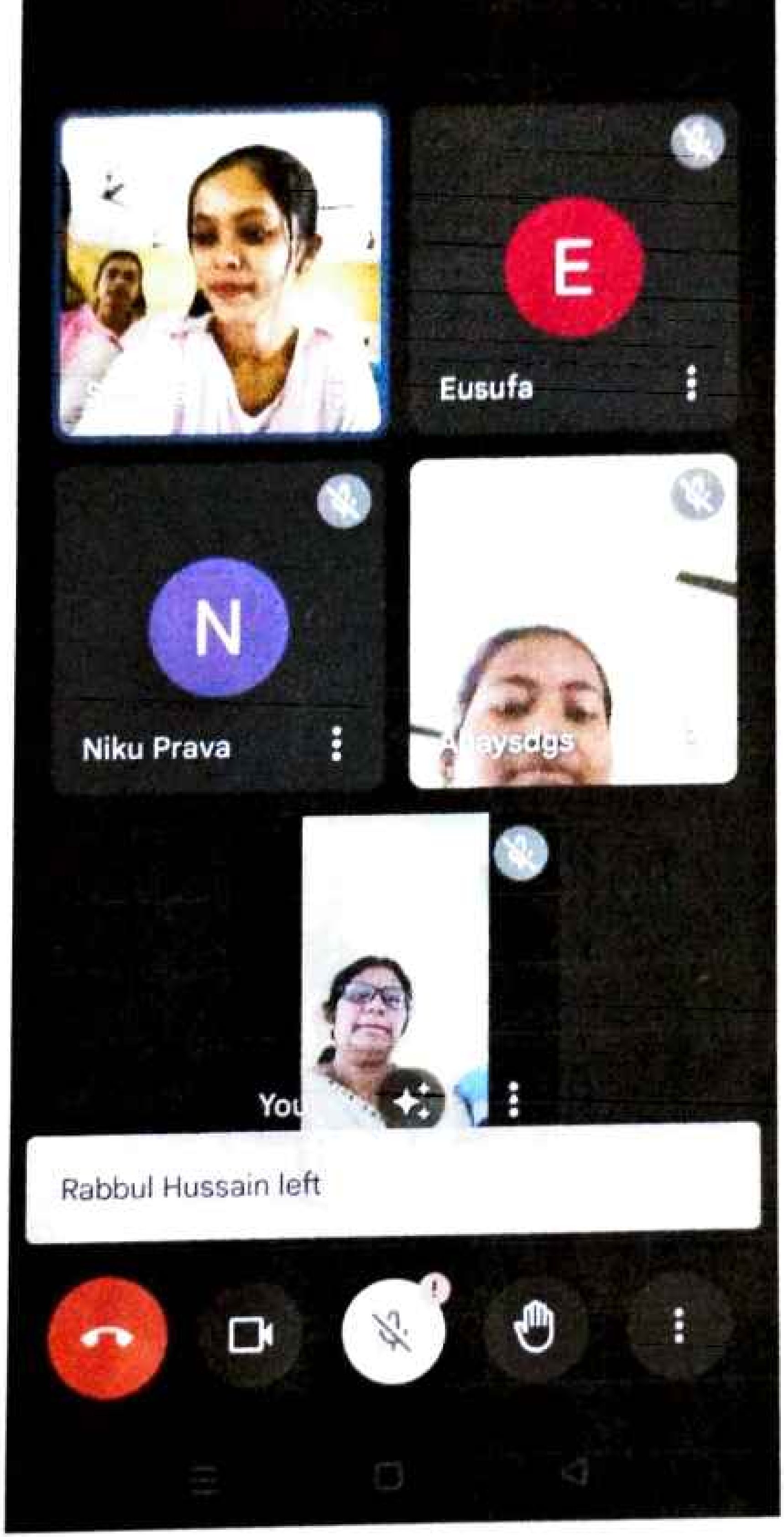

KATAHGURI COLLEGE
Estd. 1988
P.O. Tuktuki
NAGAON (ASSAM)

Principal
Katahguri College
Nagaon (Assam)

KATAHGURI COLLEGE
Estd. 1988
P.O. Tuktuki
NAGAON (ASSAM)

Principal
Katahguri College
Nagaon (Assam)

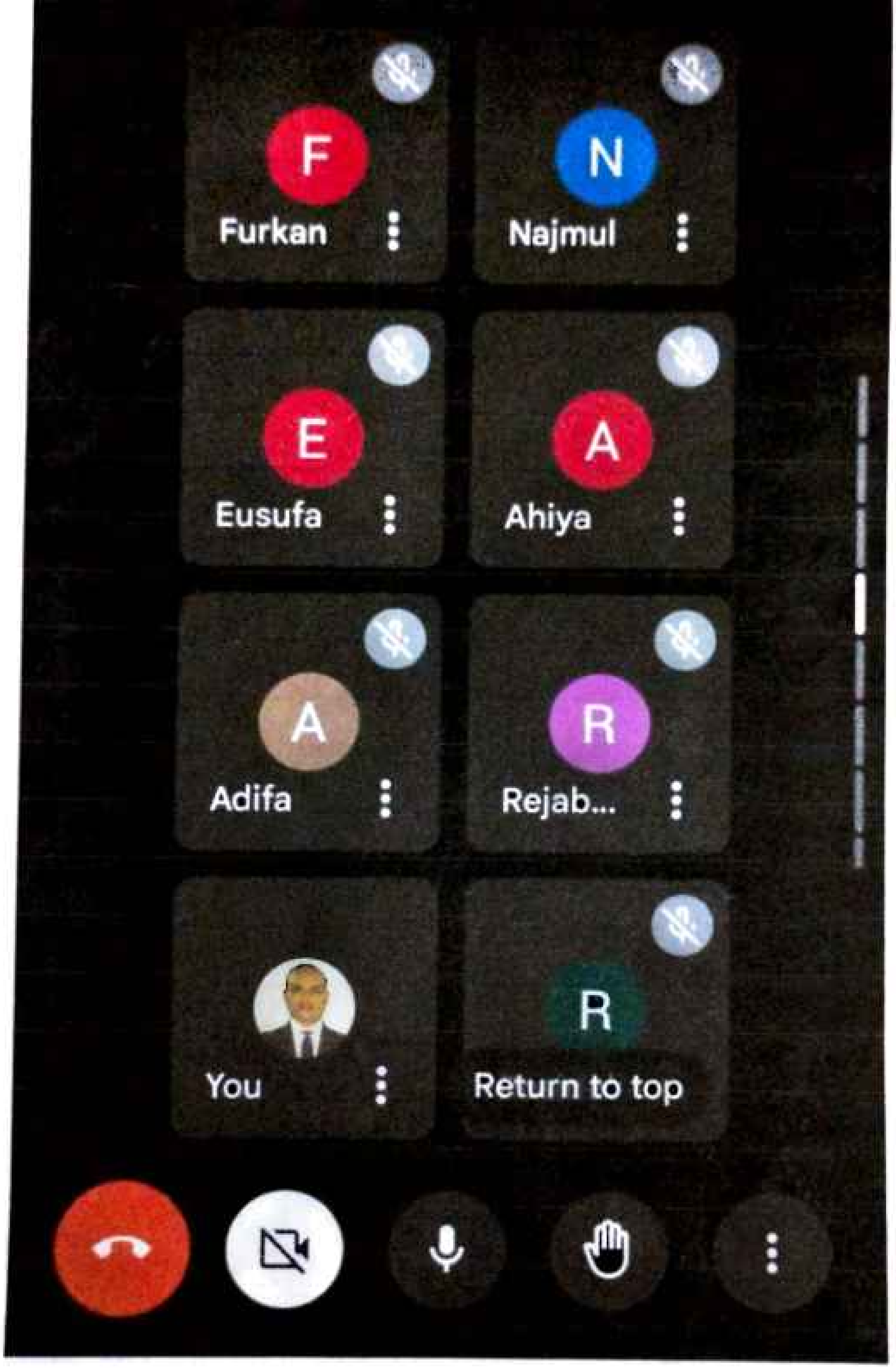

KATAHGURI COLLEGE
Estd. 1988
P.O. Tuktuki
NAGAON (ASSAM)

Principal
Katahguri College
Nagaon (Assam)

KATAHGURI COLLEGE
Estd. 1988
P.O. Tuk...

Principal
Katahguri College

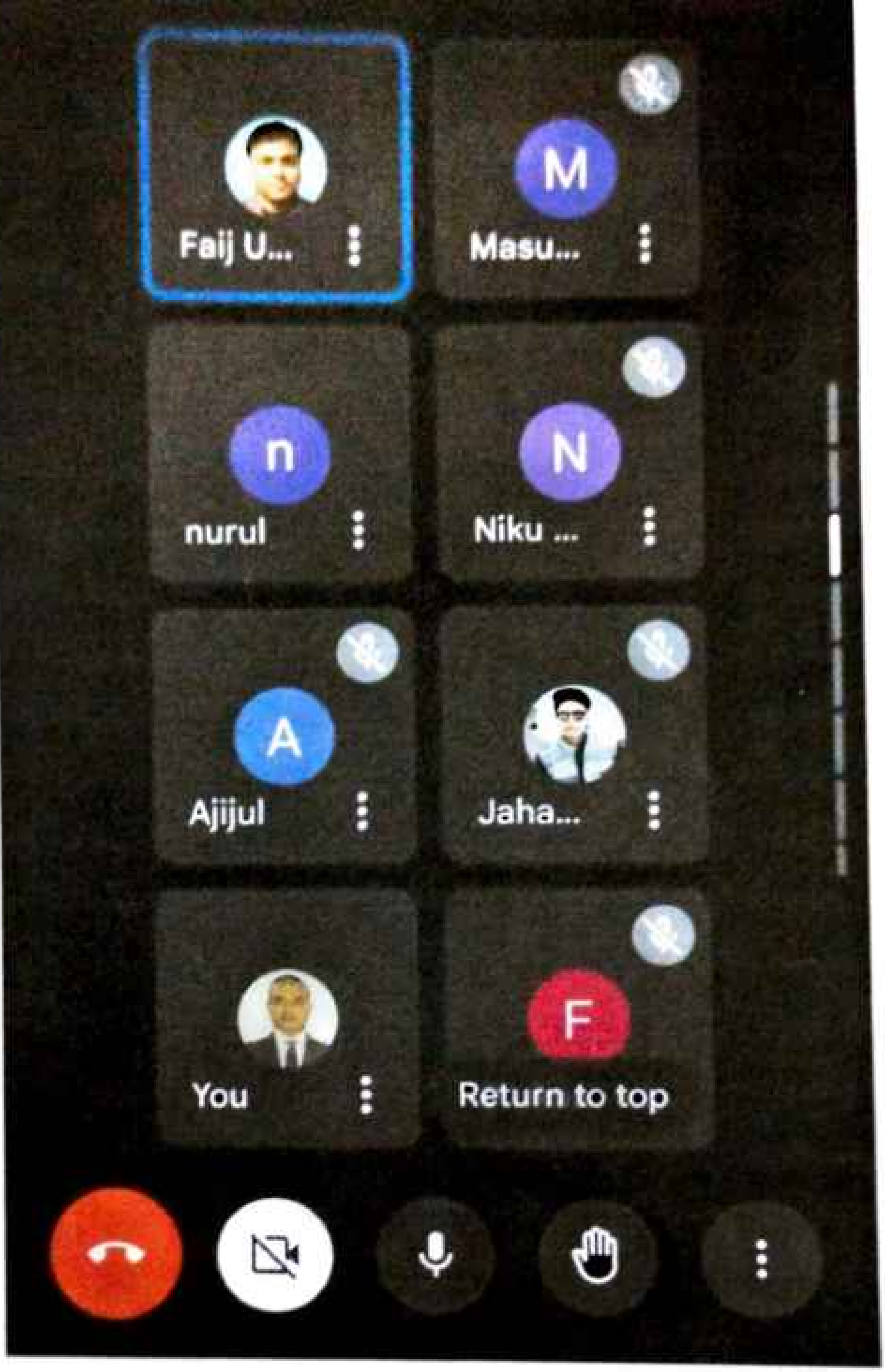

KATAHGURI COLLEGE
Estd. 1988
P.O. Tuktuki
(ASSAM)

Principal
Katahguri College
(Assam)

WhatsApp ~ You @ B.A.2n...
Shek
Mujahidul
W
Wahida
Azmal
Khalida
E
Ejajul
S
Rosidul Islam and Ariful Islam raised their hands
Show

Principal

KATAHGURI COLLEGE
Estd. 1988

Principal
Katahguri College

OFFICE OF THE PRINCIPAL

KATAHGURI COLLEGE

Tuktuki, Nagaon : Assam, Pin- 782123

Dr. Khairul Islam, M.A, M.Phil, Ph.D
Principal & Secretary

Phone No. (03672) 262018
Mob. : 94351-61275, 91014-38469

Ref. No.................................

Date : ....

One Month Certificate Course
On Beautician
Introduced by Department of Education
Katahguri College

Sl No	Registration No /Roll No.	Name of Student	Session	Remarks
1	1	Juwenas Aktara Bhuyan	2022-23	
2	2	Semim Aktar	2022-23	
3	3	Rejbina Khatun	2022-23	
4	4	Rajbir Ahmed	2022-23	
5	5	Amena Khatun	2022-23	
6	6	Hasina Begum	2022-23	
7	7	Ikrana Begum	2022-23	
8	8	Sultana Khatun	2022-23	
9	9	Sabiqun Nehar	2022-23	
10	10	Salma Khatun	2022-23	
11	11	Umma Habiba	2022-23	
12	12	Afsana Begum	2022-23	
13	13	Ruksana Begum	2022-23	
14	14	Sahnaj Hazarika	2022-23	
15	15	Rajmina Khatun	2022-23	
16	16	Ruksana Ahmed	2022-23	
17	17	Sumaia Begum	2022-23	
18	18	Arifa Anchari	2022-23	
19	19	Fahmida Shamim	2022-23	
20	20	Apsana Khatun	2022-23	
21	21	Rajia Sultana	2022-23	
22	22	Taslima Khatun	2022-23	
23	23	Rijuwana Nasrin	2022-23	
24	24	Purnima Begum	2022-23	
25	25	Umme Shoda	2022-23	
26	26	Sajina Khatun	2022-23	
27	27	Mahmuda Begum	2022-23	
28	28	Marjina Khatun	2022-23	
29	29	Narzia Begum	2022-23	
30	30	Nasima Khatun	2022-23	
31	31	Masmina Begum	2022-23	

Principal
Katahguri College

OFFICE OF THE PRINCIPAL

KATAHGURI COLLEGE

Tuktuki, Nagaon : Assam, Pin- 782123

Dr. Khairul Islam, M.A, M.Phil, Ph.D
Principal & Secretary

Phone No. (03672) 262018
Mob. : 94351-61275, 91014-38469

Ref. No.______________ Date : ______________

One Month Certificate Course
On Entertainment and Media Ethics
Introduced by Department of Philosophy
Katahguri College

Sl No	Registration No /Roll No.	Name of Student	Session	Remarks
1	1	Dildar Hussain	2022-23	
2	2	Jahangir Alam	2022-23	
3	3	Najbir Ahmed	2022-23	
4	4	Farhad Ullah	2022-23	
5	5	Mehdi Alam Ansari	2022-23	
6	6	Muhibullah Ahmed	2022-23	
7	7	Azmal Sharif	2022-23	
8	8	Jubair Ahmed	2022-23	
9	9	Sadiqur Rahman	2022-23	
10	10	Monjurul Hasan	2022-23	
11	11	Majaharul Islam	2022-23	
12	12	Ashika Aktara Khatun	2022-23	
13	13	Afsana Begum	2022-23	
14	14	Samim Sultana	2022-23	
15	15	Sahanaj Hazarika	2022-23	
16	16	Masmina Begum	2022-23	
17	17	Shabina Khatun	2022-23	
18	18	Nasima Khatun	2022-23	

Principal
Katahguri College

Principal
Katahguri College

E-mail : katahguricollege@gmail.com ◆◆ Website: www.katahguricollege.org.in

OFFICE OF THE PRINCIPAL
KATAHGURI COLLEGE
Tuktuki, Nagaon : Assam, Pin- 782123

Dr. Khairul Islam, M.A, M.Phil, Ph.D
Principal & Secretary

Phone No. (03672) 262018
Mob. : 94351-61275, 91014-38469

Ref. No.......................................   Date : ....

One Month Certificate Course
On Yoga
Introduced by Department of Economics
Katahguri College

Sl No	Registration No /Roll No.	Name of Student	Session	Remarks
1	1	Sahanaz Hazarika	2022-23	
2	2	Fahmida Shamim	2022-23	
3	3	Mamoni Sultana	2022-23	
4	4	Amena Khatun	2022-23	
5	5	Farsiara Sultana	2022-23	
6	6	Aktara Alamgir	2022-23	
7	7	Jubai Ahmed	2022-23	
8	8	Azmal Sharif	2022-23	
9	9	Farhad Ullah	2022-23	
10	10	Rajbin Ahmed	2022-23	

Principal
Katahguri College

Principal
Katahguri College
Nagaon (Assam)

OFFICE OF THE PRINCIPAL
KATAHGURI COLLEGE
Tuktuki, Nagaon : Assam, Pin- 782123

Dr. Khairul Islam, M.A, M.Phil, Ph.D
Principal & Secretary

Phone No. (03672) 262018
Mob. : 94351-61275, 91014-38469

Ref. No.............................. Date : ....

One Month Certificate Course
On Women and politics
Introduced by Department of Political Science
Katahguri College

Sl No	Registration No /Roll No.	Name of Student	Session	Remarks
1	1	Farsiara Sultana	2022-23	
2	2	Aktara Alomgir	2022-23	
3	3	Shanaz Khanam	2022-23	
4	4	Amena Khatun	2022-23	
5	5	Fahmida Shamim	2022-23	
6	6	Apsana Khatun	2022-23	
7	7	Ranjida Khatun	2022-23	
8	8	Arifa Anchari	2022-23	
9	9	Rajia Sultana	2022-23	
10	10	Samina Aktara	2022-23	
11	11	Alija Khatun	2022-23	
12	12	Rabbani Khatun	2022-23	
13	13	Masfia Khatun	2022-23	
14	14	Taslima Khatun	2022-23	
15	15	Sirminara Begum	2022-23	
16	16	Juwenas Aktara Bhuyan	2022-23	
17	17	Semim Aktar	2022-23	
18	18	Sajina Khatun	2022-23	
19	19	Jesmin Sultana	2022-23	
20	20	Wahida Khatun	2022-23	
21	21	Farhad Ullah	2022-23	
22	22	Monjurul Hasan	2022-23	
23	23	Azmal Sharif	2022-23	
24	24	Jubai Ahmed	2022-23	
25	25	Furkan Ali	2022-23	
26	26	Rosidul Islam	2022-23	
27	27	Muhibullah Ahmed	2022-23	
28	28	Samim Sultana	2022-23	
29	29	Sahanaj Hazarika	2022-23	
30	30	Shabina Khatun	2022-23	
31	31	Shaminul Islam	2022-23	
32	32	Sadiqur Rahman	2022-23	

Principal
Katahguri College

Principal
Katahguri College
Nagaon (Assam)

OFFICE OF THE PRINCIPAL

KATAHGURI COLLEGE

Tuktuki, Nagaon : Assam, Pin- 782123

Dr. Khairul Islam, M.A, M.Phil, Ph.D
Principal & Secretary

Phone No. (03672) 262018
Mob. : 94351-61275, 91014-38469

Ref. No.................................... Date : ....

One Month Certificate Course
On Spoken Arabic
Introduced by Department of Arabic
Katahguri College

Sl No	Registration No /Roll No.	Name of Student	Session	Remarks
1	CC-SA-001	Dildar Hussain	2022-23	
2	CC-SA-002	Shaminul Islam	2022-23	
3	CC-SA-003	Rajia Sultana	2022-23	
4	CC-SA-004	Samima Aktara	2022-23	
5	CC-SA-005	Umme Habiba Ahmed	2022-23	
6	CC-SA-006	Wahida Khatun	2022-23	
7	CC-SA-007	Semin Aktar	2022-23	
8	CC-SA-008	Juwenas Aktara Bhuyan	2022-23	
9	CC-SA-009	Yahia Ahmed	2022-23	
10	CC-SA-010	Asaduz Zaman	2022-23	
11	CC-SA-011	Furkan Ali	2022-23	
12	CC-SA-012	Jubai Ahmed	2022-23	
13	CC-SA-013	Muhibullah Ahmed	2022-23	
14	CC-SA-014	Farhad Ullah	2022-23	
15	CC-SA-015	Semima Khatun	2022-23	
16	CC-SA-016	Asmina Khatun	2022-23	
17	CC-SA-017	Azmal Sharif	2022-23	
18	CC-SA-018	Sabikun Nehar	2022-23	
19	CC-SA-019	Rinara Khatun	2022-23	
20	CC-SA-020	Mazaharul Islam	2022-23	

Principal
Katahguri College

Principal
Katahguri College
(Assam)

OFFICE OF THE PRINCIPAL
KATAHGURI COLLEGE
Tuktuki, Nagaon : Assam, Pin- 782123

Dr. Khairul Islam, M.A, M.Phil, Ph.D
Principal & Secretary

Phone No. (03672) 262018
Mob. : 94351-61275, 91014-35469

Ref. No.................................. Date : ____________

One Month Certificate Course
On Tourism
Introduced by Department of History
Katahguri College

Sl No	Registration No /Roll No.	Name of Student	Session	Remarks
1	1	Furkan Ali	2022-23	
2	2	Mehdi Alom Anchari	2022-23	
3	3	Resmina Khatun	2022-23	
4	4	Marufa Khatun	2022-23	
5	5	Jahangir Alom	2022-23	

Principal
Katahguri College

Principal & Katahguri College ... Assam

E-mail : katahguricollege@gmail.com ◆◆ Website: www.katahguricollege.org.in

OFFICE OF THE PRINCIPAL

KATAHGURI COLLEGE

Tuktuki, Nagaon : Assam, Pin- 782123

Dr. Khairul Islam, M.A, M.Phil, Ph.D
Principal & Secretary

Phone No. (03672) 262018
Mob. : 94351-61275, 91014-38469

Ref. No.................................

Date : ....

One Month Certificate Course
On Spoken English
Introduced by Department of English
Katahguri College

Sl No	Registration No /Roll No.	Name of Student	Session	Remarks
1	1	Samina Aktara	2022-23	
2	2	Sirminara Begum	2022-23	
3	3	Farhad Ullah	2022-23	
4	4	Asaduz Zaman	2022-23	
5	5	Monjurul Hasan	2022-23	
6	6	Afsana Begum	2022-23	
7	7	Muhibullah Ahmed	2022-23	
8	8	Shabina Khatun	2022-23	
9	9	Rajia Sultana	2022-23	
10	10	Rajbir Ahmed	2022-23	
11	11	Azmal Sharif	2022-23	
12	12	Jubai Ahmed	2022-23	
13	13	Amena Khatun	2022-23	
14	14	Samim Sultana	2022-23	
15	15	Sahanaj Hazarika	2022-23	
16	16	Shaminul Islam	2022-23	

Principal
Katahguri College

Principal
Katahguri College
Nagaon (Assam)

OFFICE OF THE PRINCIPAL

KATAHGURI COLLEGE

Tuktuki, Nagaon : Assam, Pin- 782123

Dr. Khairul Islam, M.A, M.Phil, Ph.D
Principal & Secretary

Phone No. (03672) 262018
Mob. : 94351-61275, 91014-38469

Ref. No.....................................

Date : ....

One Month Certificate Course
On Asomiya Bhasar Sudha Ucharan aru Akhor Jutoni
Introduced by Department of Assamese
Katahguri College

Sl No	Registration No /Roll No.	Name of Student	Session	Remarks
1	1	Umme Salma	2022-23	
2	2	Masuma Aktara	2022-23	
3	3	Ruksana Khatun	2022-23	
4	4	Taslima Begum	2022-23	
5	5	Rosmina Begum	2022-23	
6	6	Moromi Begum	2022-23	
7	7	Nasrin Sultana	2022-23	
8	8	Bilkis Ahmed	2022-23	
9	9	Rajmina Khatun	2022-23	
10	10	Ruksana Ahmed	2022-23	
11	11	Sadiqur Rahman	2022-23	
12	12	Monjurul Hasan	2022-23	
13	13	Jubai Ahmed	2022-23	
14	14	Jesmin Sultana	2022-23	
15	15	Emrana Khatun	2022-23	
16	16	Salima Begum	2022-23	
17	17	Sri Partha Nath	2022-23	
18	18	Hamidul Islam	2022-23	
19	19	Sultana Khatun	2022-23	
20	20	Nazni Bhuyan	2022-23	
21	21	Hasina Khatun	2022-23	
22	22	Chimpi Das	2022-23	
23	23	Shikhamoni Das	2022-23	
24	24	Nayan Moni Devi	2022-23	
25	25	Farida Khatun	2022-23	
26	26	Gourab Das	2022-23	
27	27	Farhad Ullah	2022-23	

Principal
Katahguri College

Principal
Katahguri College
Nagaon (Assam)

OFFICE OF THE PRINCIPAL
KATAHGURI COLLEGE
Tuktuki, Nagaon : Assam, Pin- 782123

Dr. Khairul Islam, M.A, M.Phil, Ph.D
Principal & Secretary

Phone No. (03672) 262018
Mob. : 94351-61275, 91014-38469

Ref. No.............................. Date : ....

One Month Certificate Course
On Asomiya Lipi
Introduced by Department of Assamese
Katahguri College

Sl No	Registration No /Roll No.	Name of Student	Session	Remarks
1	1	Rejbina Khatun	2021-22	
2	2	Salma Khatun	2021-22	
3	3	Furkan Ali	2021-22	
4	4	Mehdi AlamAnsary	2021-22	
5	5	Jahangir Alom	2021-22	
6	6	Najbir Ahmed	2021-22	
7	7	Enamul Hussain	2021-22	
8	8	Ribbul Islam	2021-22	
9	9	Jubai Ahmed	2021-22	
10	10	Monjurul Hasan	2021-22	
11	11	Farhad Ullah	2021-22	

Principal
Katahguri College

Principal
Katahguri College
Nagaon (Assam)

E-mail : katahguricollege@gmail.com ◆◆ Website: www.katahguricollege.org.in

To,

The Principal
Katahguri College
Tuktuki, Nagaon, Assam.

Dated:30-05-2023

Sub- Regarding for permission to introduce a One Month Certificate on YOGA by the department of Economics.

Sir,

With reference to the subject cited above we have the honour to state you that the department of economics of Katahguri College planned to introduce a one month certificate course on YOGA from 16th June, 2023 onwards. Therefore we request you kindly to approve for introduce about this course at our college.

This is for your kind consideration and necessary action.

To, Admission and Academic Committee
Please place in Admission and Academic meeting.

Principal Katahguri College Nagaon (Assam)

Yours faithfully

Faculty members of
Economics

1. Md. Anjorul Azam Faki's
2.
3.

Katahguri College, Nagaon, Assam.

Copy to :

1. Coordinator, IQAC, Katahguri College.
2. Admission & Academic Committee, Katahguri College.

DEPARTMENT OF ECONOMICS

KATAHGURI COLLEGE
NAGAON::ASSAM

Date 31/05/2023

Notice

It is hereby notified that One Month certificate course on **YOGA** will be organize on 31/05/2023 by department of Economics.

So, all the faculty members and student are informed to attend the event for successful implementation of the programme.

Convenor/HoD
Economics Department

HOD
Deptt. Economi
Katahguri Colle
Date........

OFFICE OF THE PRINCIPAL
KATAHGURI COLLEGE
Tuktuki, Nagaon : Assam, Pin- 782123

Dr. Khairul Islam, M.A, M.Phil, Ph.D
Principal & Secretary

Phone No. (03672) 262019
Mob. : 94351-61275, 91014-38469

Ref. No...........................

Date : 14/06/23

To,

The HoD
Department of Economics
Katahguri College.

Sub- Approval of Certificate Course.

I am pleased to inform you that the Admission and Academic Committee has approved the introduction of One month Certificate Course on "Yoga" starting from 16th June 2023. This course has been meticulously designed to provide our students Skills.

Principal
Katahguri College

KATAHGURI COLLEGE
NAGAON : ASSAM
ESTD: 1988

Department of Economics
Presents

One Month Certificate Course on YOGA

Enroll Now!

About the Course

The One Month Certificate Course on "YOGA" is known to be one of the best practices to improve quality of life by providing numerous mental and physical benefits. Yoga can maintain and improve the health of body and mind.

Course Details

- **Course Duration:** One Month
- **Mode of Instruction:** Theory and Practical
- **Course Start Date:** 16th June 2023

Important Dates

- **Form Fill-up:** 1st June 2023 to 10th June 2023
- **Admission Dates:** 12th June 2023 to 14th June 2023
- **Inauguration Ceremony:** 16th June 2023
- **Classes Begin:** 16th June 2023

How to Apply

1. **Obtain Application Form:** Available at the Department of Economics, Katahguri College.
2. **Submit Completed Form:** Submit the form along with required documents at the department office.
3. **Admission Confirmation:** Selected candidates will be notified and must complete the admission process between 12th June to 14th June 2023.

Contact Us

Department of Economics
Katahguri College, P.O. Tuktuki, Nagaon: Assam
Mobile- 7662804391, Email- anjarulazamf@gmail.com

Why Enroll?

- To acquire knowledge about on YOGA.
- Learn from expert teacher's.
- For good healthy lifestyle.
- Receive a certificate upon successful completion.

Syllabus

Contents

1. Yoga introduction.
2. Keen exercise (Sukma exercise)
3. Yoga habits, principles, benefits and its carefulness.
4. Kapalvati.
5. Pranayam.
6. Dyan (Meditation).

HOD
Dept. Economics

SL NO-03

KATAHGURI COLLEGE

DEPARTMENT OF ECONOMICS

Nagaon ... Assam

ONE MONTH CERTIFICATE COURSE ON YOGA
Academic Year- 2022-2023

MARK SHEET CUM CERTIFICATE

This is to certify that Mamoni Sultana .... Regn. No. ......

has been successfully Completed the One Month Certificate Course on YOGA with ... 68

of marks on July, 2023.

Obtained Marks:
Final Examination (Theory) Marks- 47
Practical Examination Marks - 21

Signature of Course Coordinator

Signature of HoD

HoD
Deptt. of Economics
Katahguri College

Signature of Principal

Principal
Katahguri College
Nagaon (Assam)

STUDENT ATTENDANCE REGISTER (yoga.)

Katahguri College School

Year 2023-24

No. 04 yoga Certificate cours

DAILY ATTENDANCE REGISTER AND FEE COLLECT

NAME Katahguri College (one month certificate course on Yoga' 2023)
CLASS SECTION

SCHOOL Dept - Econom
MONTH OF June 202

ATTENDANCE

Roll No	NAME	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	Date of fee	Current Dues
01	Sahanaj Hazarika																P	P	Sunday	.	P	P	P	P	P		P	.	P					
02	Fahmida Shamim																P	P		P	P	P	P	.	P		P	P	P					
03	Mamoni Sultana																P	P		P	P	P	P	.	P		P	P	P					
04	Amena Khatun																P	P		P	P	P	P	+	P		P	P	.					
05	Farziara Sultana																P	P		.	P	.	P	P	P		P	P	P					
06	Aktara Alamgire																P	P		P	P	P	P	P	P		.	P	P					
07	Jubai Ahmed																P	P		P	P	P	P	P	P		P	P	P					
08	Ajmal Sharif																P	P		P	P	P	P	P	P		P	P	P					
09	Farhad Ullah																P	P		P	P	P	P	P	P		.	P	P					
10	Rajbir Ahmed																P	P		P	P	P	P	P	P		P	P	P					

No. of Students Present -
No. of Students Absent -
Total -

TOTAL

DAILY ATTENDANCE REGISTER AND FEE COLLECTION OF STUDENTS

NAME: One month certificate course on 'Yoga'

CLASS — SECTION —

SCHOOL: Dept - Economics

MONTH OF: July 2022-2023

Average daily Attendance

Percentage of Attendance

Total No of Working days

ATTENDANCE

Roll No.	NAME
01	Sahanaj Hazarika
02	Fahmida Shamim
03	Mamoni Sultana
04	Amena Khatun
05	Farzana Sultana
06	Aktara Alamgir
07	Jubai Ahmed
08	Ajmal Sharif
09	Farhad Ullah
10	Raham Ahmed

TOTAL

FEES Etc.

Date of fee	Current Dues	Arrears	Advance	Admission	Transfer	Games/Sports	Examination	Library Subscription	Last Payment	TOTAL	Payable

Signature of

To,

The Principal
Katahguri College
Tuktuki, Nagaon, Assam.

Date: 20-05-2023

Sub- Regarding for permission to introduce a one month certificate course on Beautician by the Department of Education.

Sir,

With reference to the subject cited above I have the honour to state you that the department of education of Katahguri College planned to introduce a one month certificate course on Beautician from 1st week of June-2023. Therefore I request you kindly to approve for introduce about this course at our college.

This is for your kind consideration and necessary action.

To, Convenor,
Admission and Academic Committee.
Please place the application in Admission and Academic meeting.

Principal
Katahguri College
Nagaon (Assam)

Yours faithfully

Shamim Khanam

HoD
Education
Katahguri College

HOD
Deptt. of Education
Katahguri College
Nagaon (Assam)

KATAHGURI COLLEGE

Department of Education

Date..............

Notice

This is information to all the students of Katahguri College that one month certificate course on "Beautician " will start from 05/06/2023, organized by the Dept. of Education. Interested Candidates may contact with course coordinator or the faculty members of Education Department.

HOD
Deptt. of Education
Katahguri College
Nagaon (Assam)

29/5/2023

Head of the Department
Dept. of Education

OFFICE OF THE PRINCIPAL

KATAHGURI COLLEGE

Tuktuki, Nagaon : Assam, Pin- 782123

Dr. Khairul Islam, M.A, M.Phil, Ph.D
Principal & Secretary

Phone No. (03672) 262018
Mob. : 94351-61275, 91014-38469

Ref. No.......................................

Date : 03/06/23

To,

The HoD
Department of Education
Katahguri College.

Sub- Approval of Certificate Course.

I am pleased to inform you that the Admission and Academic Committee has approved the introduction of One month Certificate Course on Beautician starting from 5th June/2023.This course has been meticulously designed to provide our students Skills.

Principal
Katahguri College

Principal
Katahguri College
Nagaon (Assam)

E-mail : katahguricollege@gmail.com ◆◆ Website: www.katahguricollege.org.in

One month certificate Course on beautician

Nagaon :: Assam

Starting date from:5/6/23

Registration is going on

course co-ordinator

Md~Razzakul Al Amin fakir

M.no: 8876917300

Conducted by-

Department of Education

Katahguri college

One Month Certificate Course on Beautician
Organized by
Department of Education, Katahguri College
Total Marks : 50 (Theory:25 and Practical: 25)

Syllabus & Course Outcome

Course objective:

After Completion of this course the learner will be able to:-

- Enable the student to know a more defined and precise shape and can create better definition for eyebrows.
- Enable the student to know facial are focused on improving condition of the skin naturally to provide both instant and long term result mainly to improve skin.
- Helps students to understand the skin functioning and be able to perform the right facial treatment for each skin complexion.
- To learn about services like basic skin treatments, removal of super flours hair, manicure and pedicure, skin and hair service and the art of makeup.
- Enable the student to understand how to nourishment and blood circulation are instigated by a good oil massage for hair.

a. **Theory : 25 Marks**

Unit-1 Threading

- Eyebrow threading
- For head threading
- Upper lips threading
- Hand threading
- Eyebrow Shaping

Unit-2 Facial

- Cleansing Milk
- Scrub
- Face Pack
- Facial Massage Green

Unit-3 Skin

- Structure of skin
- Function of skin
- Skin disorders
- Basic skin Care

Unit-4 Mani cure

- Benefits
- Products Knowledge
- Tools
- Massage strokes
- Bones of Hands
- Application of Nail Polish

Unit-5 Hot oil Treatment

- Advantages of hot oil treatment
- Products
- Oil massages steps, or strokes
- Procedure
- Scalp steaming.

b. Practical : 25 Marks

- Threading
- Facial
- Hair Cut
- Normal Makeup

(All the Practical will be done by the students with necessary equipment's)

- Modalities of Examination:
  - ⇨ Theory -25 Marks
  - ⇨ Practical -25 Marks

  G.Total= 50 Marks.

Sl. No.

KATAHGURI COLLEGE

DEPARTMENT OF EDUCATION

Nagaon :: Assam

ONE MONTH CERTIFICATE COURSE ON BEAUTICIAN
Year- 2022-2023.

CERTIFICATE

This is to certify that……*……*……*……*……*………, Son/Draughter of ……*……*……*………

Regn. No. ……*……*……, of village……*……*……, P.O……*……*……*………

District……………………………………, has successfully Completed the One Month Certificate Course on "BEAUTICIAN" introduced by the Department of Education, Katahguri College held from 5th June 2023 with…………

……*……*…… percentage.

Signature of Course Coordinator
Department of Education

Signature of HoD
Katahguri College

Signature of Principal
Katahguri College

Dept - Education

One month certificate course on Beautician - Result sheet

Session - 2022-23

Sl	Roll No	Name of the Student	Total Mark	Theory	Practical	Obtain Mark	Percentage
1	1	Junaitara Aktar Shapan	50	17	20	37	74%
2	2	Semim Aktara	50	15	21	36	72%
3	3	Rejina Khatun	50	18	25	43	86%
4	4	Rabia Ahmed	50	20	22	42	84%
5	5	Amina Khatun	50	21	20	41	82%
6	6	Hasina Begum	50	18	22	40	80%
7	8	Sultana Khatun	50	20	19	39	78%
8	9	Sabitun Nehar	50	19	20	39	78%
9	10	Salma Khatun	50	22	22	44	88%
10	11	Umma Habiba	50	20	23	43	86%
11	12	Dilara Begum	50	21	22	43	86%
12	14	Sahanaj Begum	50	15	21	36	72%
13	15	Yasmina Khatun	50	21	20	41	82%
14	16	Rehana Ahmed	50	23	21	44	88%
15	17	Sumaia Begum	50	18	22	40	80%
16	18	Rita Akhtari	50	23	21	44	88%
17	19	Tahmida Shamim	50	20	20	40	80%
18	20	Afsana Khatun	50	18	24	42	84%
19	21	Raju Sultana	50	19	23	42	84%
20	22	Taslima Khatun	50	19	24	43	86%
21	23	Eyasmin Nasrin	50	20	23	43	86%
22	24	Nurnina Begum	50	17	22	39	78%
23	25	Umme Shida	50	17	20	37	74%
24	26	Sajina Khatun	50	17	21	38	76%
25	27	Mahmuda Begum	50	18	23	41	82%
26	29	Nasrin Begum	50	18	23	41	82%
27	30	Nasima Khatun	50	16	22	38	76%
28	31	Nasmina Begum	50	17	22	39	78%

HoD
Deptt. of Education
[illegible] College

STUDENT ATTENDANCE
REGISTER

Katahguri College School

Year 2018-19

Remedial classes

No.-02 Deptt. of Assamese

DAILY ATTENDANCE REGISTER AND FEE COLLECTION OF STUDENTS

NAME: Katahguri College.

CLASS: 4th Sem SECTION: (Remedial class)

SCHOOL:

MONTH OF: [illegible] - 2018-19 / 20

Average Daily Attendance

Percentage of Attendance

Total No. of Working Days

ATTENDANCE

Roll No.	NAME
28	Kifiaur Rahman
35	Shanida Khatun
39	Morriya Khatun
41	Kahida Khatun
42	Deep Jyoti Kalita
49	Rupinara Aktara
74	Kotida Begum
75	Emrana Khatun
80	Marjina Khatun
84	Mukshidul Islam
99	Semim Aktara
104	Rumena Khatun
110	Ashiqul Islam
123	Aminul Hoque
131	Mojaharul Islam
135	Robi Awal
143	Emdadul Islam
144	Mohidul Islam
148	Nur Alom
156	Eyasin Ali
158	Nazma Khatun
176	Farjin Sultana

B/F Continued

Total

TOTAL

FEES Etc.

Date of fee | Current Dues | Arrears | Advance | Admission | Tuition | Games/Sports | Examination | Library Subscription | Late Payment | TOTAL | Paid | Paid Amount

Signature of

STUDENT ATTENDANCE REGISTER

Katahguri College School

Year 2023

No. 02 5th Sem (Remedial Classes)

DAILY ATTENDANCE REGISTER AND FEE COLLECTION OF S…

NAME Katahguri College
CLASS 5th Sem SECTION Remedial Class

SCHOOL Katahguri College
MONTH OF [illegible] 2023 20

ATTENDANCE

Roll No.	NAME
9	Taslima Begum
76	Hasina Khatun
125	Ruksana Khatun
132	Umme Salma
156	Nazni Bhuyan

No. of Students Present
No. of Students Absent
Total

TOTAL

FEES

KATAHGURI COLLEGE
NAGAON : ASSAM
ESTD: 1988

Advance Information and Approval for Organizing Activities / Events

Name of the Activity / Event	Ten days workshop on yoga
To be Organized by	NSS unit
Collaboration (If Any)	IQAC Katahguri College
Name of the Convenor / HoD	M. H. Khandakar.
Proposed Date	30th May to 9th June/2022
Venue & Time	Katahguri college
Brief Description of the Activity/ Event	
Participants Details	

Signature of Applicant
NSS PO
Katahguri College
Date:

Signature of Coordinator, IQAC
Coordinator IQAC
Katahguri College

Permitted by

Principal
Katahguri College
Principal
Katahguri College
Nagaon (Assam)

OFFICE OF THE PRINCIPAL

KATAHGURI COLLEGE

P.O. Tuktuki, Dist. Nagaon : Assam, Pin- 782123

Memo No. ....

From - Dr. Khairul Islam

Principal/Secretary, Katahguri College

03672-262145 (O)
94351-61275 (M)

Ref. .... *Date* 27.05.22.

Notice

It is hereby informed to all students of Katahguri College that a Yoga Camp will be arranged in College Campus from 30/05/2022 to 09/06/2022 organized by the NSS Unit of Katahguri College in collaboration with IQAC of Katahguri College. Therefore all students must register their names for Yoga training on or before 30/05/2022 and directed to the NSS Unit program officer, Katahguri College.

With Thanks,

Principal
KATAHGURI COLLEGE
Nagaon Assam

AWARENESS PROGRAMME

Organized by NSS Unit

Katahguri College, Nagaon, Assam

Nagaon :: Assam

Date: 30/05/2022 to 9/6/2022

ATTENDANCE SHEET (FACULTY MEMBERS)

Name of the Activity/ Event: Ten days yoga workshop

Sl. No.	Name of Faculty Members/ Resource Person	Designation	Contact No
	Dr. Khairul Islam.	Principal	9101498469.
	Ikbal Bahar Chowdhury.	Co-ordinator IQAC	9101328775
	Saidur Rahman	Asstt. Prof	8638913150
	Shahidul Islam.	Asstt. prof.	9101121569
	Rafiqul Ahmed Fakir	Asstt. Prof	[illegible]
	Firuz Khan.	Asstt Prof	9101512977
	Monisha Saikia.	Asstt. Prof	8638683859
	Ashrumoni Deka	Asstt Prof	6003068394
	Niku Prava Devi	Asstt - Prof	9101438117.
	Ankita Moyee Borah	Asst. Prof	8720906188.
	Razzakul Al-Amin Fakir	Asstt. prof	8876917360
	Faiz uddin Ahmed	Asstt. Prof	8682216457
	Abdus Sattar	Asstt. Prof	6001451247

Nagaon :: Assam

AWARENESS PROGRAMME

Organized by NSS Unit

Katahguri College, Nagaon, Assam

Date: 30/05/22 to 09/06/22

ATTENDANCE SHEET (STUDENTS)

Name of the Activity/ Event: ten days work shop on yoga

Sl. No.	Name of Students	Semester	Contact No
	Marsina Khatun		6001315358
	Momina Khatun		6002771902
	Taslima Khatun		7896166325
	Reshma Naznin		6000538191
	Murshida Khatun		9995740128
	Perbina Sultana		7635898150
	Asifa Aktara		8134005055
	~~Habiba~~ Ummme Habiba Ahmed		8453181814
	Jubair Rahman		6002776559
	Karisma Begum		7086626638
	Sabikun Nehar		9864139299
	Asmina Khatun		6901786692
	Monjuma Khatun		6909709323
	Jerika hejlin		6901579438
	Ronii Shahnaz		6660541932
	Isma Begam		8453903357
	Maruka Khatun		8822421657
	Suhail Anjum		9344909827
	Naushin Sultana		6000090686
	Rajibul hussain		6001179590

AWARENESS PROGRAMME

Organized by NSS Unit

Katahguri College, Nagaon, Assam

Nagaon :: Assam

Date: 30/05/22 to 09/06/22

ATTENDANCE SHEET (STUDENTS)

Name of the Activity/ Event: ten days workshop on yoga

SL No.	Name of Students	Semester	Contact No
1	Semina Khatun		9365241129
2	Rinarea Khatun		9365732531
3	Marjina Begum		9864109219
4	Rupsana khatun		9074459551
5	Raihana Khatun		9707987660
6	Asmina khatun		6901786692
7	Sabikun Nehar		9864139299
	Sammin sultana		8099919782
	Sumi begum		6002875910
	maspia khatun		9395712334
	Haruna Yasmin		6000081211
	Ajmala khatun		7002555112
	Sabina yeasmin		9678893876
	Masuma Sultana		6002291910
	Asma khatun		9864625341
	Matuja khatun		9395255292
	Akima khatun		7002486711
	Siren Ebadi		9395212956
	Farida Begum		8638074826
	Suhail Anjum		9394909827

Nagaon :: Assam

AWARENESS PROGRAMME

Organized by NSS Unit

Katahguri College, Nagaon, Assam

Date: 30/05/22 to 09/06/22

ATTENDANCE SHEET (STUDENTS)

Name of the Activity/ Event: Ten days workshop on yoga

SL No.	Name of Students	Semester	Contact No
	Farhad Ullah		6000796062
	Shahnaz yesmin		8453722048
	Marjia Khatun		9387612331
	Seikh Mowsina Begum		7635901191
	Mamoni Sultana		6901762592
	Fahmidha Shamim		9395069034
	Hasan Sahnaji		7099772177
	Marjina Khatun		6901742462
	Janaam Begum		9957785664
	Azmal Sharif		9101752261
	Samim Sultana		9395085628
	Nasrien Sultana		8453186639
	Samima Aktara		9365351167
	Rujinara Aktara		9394418691
	Rajia Sultana		8011534947
	Rahit Ahmed		6000389595

<table>
<tr><th>Sl. No.</th><th>Date of Activity</th><th>NSS UNIT Activity</th><th>Photograph</th></tr>
<tr><td>3</td><td>30th May to 9th June 2022</td><td>

Activity Name :

workshop on yoga.

Report:

Katahguri College NSS unit organized 10 day's workshop on yoga in collaboration with IQAC Katahguri College. From 30th may to 9th June 2022. In the opening ceremony the General Secretary of Assam yoga association Mr. Sameer Hazarika. And principal of Katahguri College, were present and deliberated motivational speech to inspire the participants. In the closing ceremony General Secretary of Assam yoga Association Sri. Prabat Chandra Bora, was present and delivered the valuable speech.

NSS PO
Katahguri College
Date:..................

</td><td>

workshop on yoga

</td></tr>
</table>

কটহগুৰি মহাবিদ্যালয়ত যোগ কৰ্মশালা আৰম্ভ

আমাৰ ক্ৰীড়া খবৰ, নগাঁও, ৩০ মে’ঃ নগাঁও আৰু মৰিগাঁও জিলাৰ সীমামূৰীয়া টুকটুকীত অৱস্থিত কটহগুৰি মহাবিদ্যালয়ৰ ৰাষ্ট্ৰীয় সেৱা আঁচনি (এন এছ এছ) গোটৰ উদ্যোগত আৰু আভ্যন্তৰীণ মান নিৰ্ণায়ক কোষৰ সহযোগত আজিৰে পৰা কটহগুৰি মহাবিদ্যালয়ত সপ্তদিনীয়া এক যোগ ক্ৰীড়াৰ কৰ্মশালা আৰম্ভ হৈছে। মহাবিদ্যালয়খনৰ অধ্যক্ষ ড° খাইৰুল ইছলামে আনুষ্ঠানিকভাৱে শুভাৰম্ভ কৰা এই যোগ কৰ্মশালাৰ আৰম্ভণিতে উদ্দেশ্য ব্যাখ্যা কৰে মহাবিদ্যালয়খনৰ এন এছ এছ গোটৰ আঁচনি বিষয়া তথা সহকাৰী অধ্যাপক মোজাম্মিল হুছেইন খন্দকাৰে। আভ্যন্তৰীণ মান নিৰ্ণায়ক কোষৰ সমন্বয়ক তথা সহকাৰী অধ্যাপক ইকবাল বাহাৰ চৌধুৰী, সহকাৰী সমন্বয়ক তথা সহকাৰী অধ্যাপক বেকিৰ আহমেদ ফকীৰকে ধৰি মহাবিদ্যালয়খনৰ অধ্যাপক-অধ্যাপিকা, কৰ্মচাৰীসকলে ভাগ লোৱা কৰ্মশালাৰ শুভাৰম্ভণি অনুষ্ঠানত অসম যোগ সন্থাৰ যুটীয়া সম্পাদক সমীৰ হাজৰিকা, ৰাষ্ট্ৰীয় যোগ খেলুৱৈ তথা নগাঁও জিলা খো খো সন্থাৰ সহকাৰী সম্পাদক হিৰণ্য গোস্বামী সম্মানীয় অতিথিৰূপে উপস্থিত থাকে।

শতাধিক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ অংশগ্ৰহণেৰে অহা ৯ জুনলৈকে চলিবলগীয়া এই কৰ্মশালাত ৰাষ্ট্ৰীয় যোগ খেলুৱৈ তথা বিচাৰক জয়াৱাণী ডেকা মুখ্য প্ৰশিক্ষক, ৰাষ্ট্ৰীয় খেলুৱৈ তথা বিচাৰক বিচিত্ৰৰঞ্জন বৰা আৰু সুপ্ৰতিভ দাস প্ৰশিক্ষকৰূপে আছে। মন কৰিবলগীয়া যে মহাবিদ্যালয়খনত প্ৰথমবাৰৰ বাবে আয়োজন কৰা এই শিবিৰত শতাধিক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ যোগদানেৰে যথেষ্ট সঁহাৰি লাভ কৰাৰ বাবে আয়োজকসকলৰ লগতে অসম যোগ সন্থাই প্ৰশিক্ষণ আগবঢ়োৱাৰ বাবে স্থানীয় যোগপ্ৰেমীসকলে [illegible] প্ৰশংসা জনাইছে।

NSS PO
Katahguri College
Date:..................

KATAHGURI COLLEGE

NAGAON: ASSAM

ESTD: 1988

Advance Information and Approval for Organizing In-House Activities/ Events

Name of the Activity/Event.	Departmental Seminar
To be Organized by	Assamese Department
Collaboration (If Any)	No
Name of the Convenor / HoD	Firuz Khan
Proposed Date	12-4-23
Venue & Time.	College Auditorium at 11am.
Brief Description of the Activity/Event	Department of Assamese will be organized a Departmental Seminar. The topic of the seminar was BHABENDRANATH SAIKIAR SHISHU UPONYASOR AK SAMOGRIK ALUCHONA.
Participants Details.	Faculty Members and all Major students are main participant.

Signature of Applicant

Signature of Coordinator, IQAC

Permitted by

Principal

Katahguri College

Principal
Katahguri College
Nagaon (Assam)

DEPARTMENT OF ASSAMESE

KATAHGURI COLLEGE, NAGAON : ASSAM

Date 20-03-2023

NOTICE

It is hereby notified that the Departmental Seminar will be organize on 12-4-2023 by the Assamese Department.

So, all the faculty members and students of Assamese Department are informed to attend the event for successful implementation of the programme.

Convenor/HoD

Assamese Department

DEPARTMENTAL ACTIVITY REPORT

SESSION: 2022-23

Department of Assamese

Sl. No.	Date	Activity	Photograph
16.	12th April 2023	Department of Assamese, Katahguri College organized a Departmental Seminar held from 11 a.m. to 1 p.m. The topic of the seminar was BHABENDRANATH SAIKIAR SHISHU UPONYASOR AK SAMOGRIK ALUCHONA. The resource person was Md. Fiazuddin Ahmed (Asstt. Prof. Department of Philosophy).	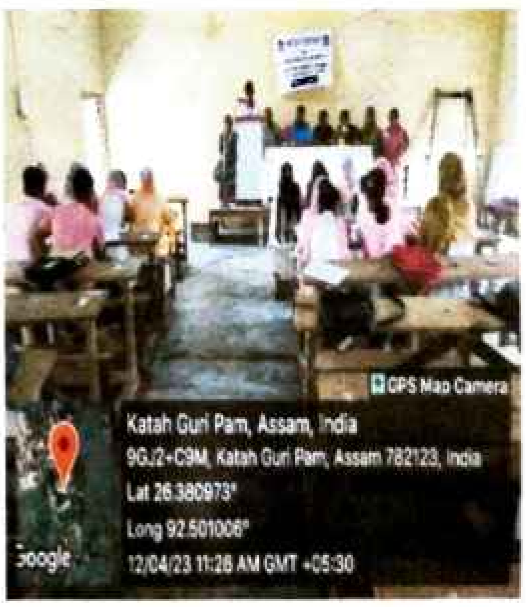

DEPARTMENTAL SEMINAR

Organized by Assamese Department

Katahguri College, Nagaon

Academic Session: 2022-2023

Date: 12-4-2023

ATTENDANCE SHEET (FACULTY MEMBERS)

Sl No	Name	Designation	Contract No
1	Dr. Khairul Islam.	principal	9101438469.
2	Shahidul Islam	Asstt. prof.	9101121569
3	Ashrumoni Deka	Asstt Prof	6003068394
4	Firuz Khan.	Asstt. Prof.	9101512997
5	Niku Prava Devi	Asstt. Prof	9101438117.
6	Monisha Saikia	Asstt. Prof	8638683859
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			

DEPARTMENTAL SEMINAR

Organized by Assamese Department

Katahguri College, Nagaon

Academic Session: 2022-2023

Date: 12-4-2023

ATTENDANCE SHEET (STUDENTS)

Sl No	Name	Semester	Contract No
1	Nirmal Mazumdar	6th sem	
2	Taslima Khatun	6th Sem	
3	Ayesha Siddika Khanam	6th Sem	
4	Jemim Jinnat	6th Sem	
5	Momtaj Begum	6th Sem	
6	Nazni Bhuyan	4th Sem	
7	Umme Salma	4th Sem	
8	Sultana Khatun	4th Sem	
9	Hasina Khatun	4th Sem	
10	Masuma Aktara	4th Sem	
11	Harjat Ali	2nd	
12	Gourab Das	2nd	
13	Bilkis Ahmed	2nd	
14	Partha Nath	2nd. Sem	
15	Tabanum Naher	2nd	
16	Chimpi Das	2nd	
17	Nayan Moni Devi	2nd Sem	